

HÖGSKOLAN
I HALMSTAD

Sociologi och socialt utvecklingsarbete

KANDIDATUPPSATS

"Mobilen - En extra kompis"

En kvalitativ studie av mobilanvändning bland
högstadiel elever

Sarah Henriksson och Klara Rydhög

Sociologi (61-90) 15 Hp

Halmstad 2014-06-27

Abstrakt

Denna uppsats syfte har varit att undersöka vilken roll mobilen spelar i en grupp ungdomars liv och då framförallt i skolan. Vi har intervjuat åtta elever på en högstadieskola samt utfört observationer för att få en så klar bild som möjligt av deras förhållande till mobilanvändning. Tidigare forskning har visat att mobilens roll har kommit att bli större och viktigare och den sociala interaktionen som tidigare i större utsträckning skett ansikte mot ansikte är nu mer benägen att ske genom mobilen. Mobilens inverkan på individ och samhället har både positiva och negativa effekter, vilket undersöks i uppsatsen. De frågeställningar som behandlas rör hur eleverna upplever dagens mobilanvändning, hur de använder sina mobiler och hur detta påverkar den sociala interaktionen. Även huruvida eleverna har ett behov av att vara anträffbara samt hur de känner av mobilens påverkan? Uppsatsens sociologiska analys görs med hjälp av teman som behandlar konsumtion, modernitet, tid och rum, social interaktion genom mobilen och nätverkssamhället. Resultatet visar att mobilen spelar en stor roll i ungdomarnas liv och att den sociala interaktionen till viss del begränsas av mobilen. Eleverna upplever att de ständigt måste kunna vara anträffbara och uppdaterade och kan känna sig illa till mods när mobilen inte finns tillgänglig.

Nyckelord

Mobiltelefon, Smartphone, Social interaktion, Tid och rum, Nätverkssamhälle

Abstract

This paper has aimed to explore the role that mobile phone plays in a group of young people's lives in school. We interviewed eight students at a secondary school and performed observations to get as clear a picture as possible of their mobile phone use. Previous research has shown that mobile's role has become more and more important and the social interaction that were previously more widely been face to face is now more likely to be through mobile phone. The mobile's impact on the individual and society has both positive and negative effects. The issues addressed concerns how students experience today's smartphone use, how they use their phones and how this affects social interaction. Even whether students have a need to be reachable and how they feel of the phone's impact? The sociological analysis of this paper is done using themes that deal with consumption, modernity, time and space, social interaction through the smartphone and the network society. The result shows that mobile phone plays a big role in young people's lives and social interactions to some extent limited by the mobile phone. Students feel that they must constantly be reachable and updated and may feel uneasy when the phone is not available.

Keywords

Mobile phone, Smartphone, Social interaction, Time and space, Network Society

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Syfte och frågeställningar	2
1.2 Uppsatsens disposition	2
1.3 Avgränsningar.....	3
2. Bakgrund och tidigare forskning	4
2.1 Telefonens historia.....	4
2.2 Dagens mobiltelefon.....	4
2.3 Social interaktion genom mobiltelefonen.....	5
2.4 Mobilen – en gemensam aktivitet.....	6
2.5 Multitasking och koncentration.....	7
3. Teorier	9
3.1 Konsumtion	9
3.2 Nätverkssamhällets framväxt	9
3.3 Modernitetens följder	10
3.4 Medierna och moderniteten.....	11
3.4.1 Tre interaktionsformer	12
4. Metod	13
4.1 Kvalitativ metod	13
4.2 Tillvägagångssätt och etiska aspekter.....	13
4.3 Urval	14
4.4 Observationer	15
4.5 Intervjuer.....	16
4.6 Behandling av insamlad empiri.....	16
4.7 Reflektioner kring metoden.....	17
5. Resultat	19
5.1 Observationer	19
5.1.1 Observationer under elevernas raster	19
5.1.2 Observationer under en svenskalektion.....	19
5.2 Intervjuer med åtta högstadiel elever	21
5.2.1 Vikten av att ha en smartphone.....	23
5.2.2 Användandet av en smartphone	24
5.2.3 Smartphoneanvändandets konsekvenser	25
5.2.4 Om tanken att vara utan sin smartphone.....	27
5.2.5 Social interaktion – verklig eller via mobilen?.....	27
5.2.6 För- och nackdelar med en smartphone	29

5.2.7 Elevernas tankar om smartphonens betydelse i framtiden	30
6. Sociologisk analys	33
6.1 Konsumtion genom mobilen, begär och behovet av att bekräfta sin existens	33
6.2 Social interaktion i nätverkssamhället – en nätverkande individualism	34
6.3 Modernitetens följder, mobilen som symboliskt medel och expertsystem	35
6.4 Social interaktion genom mobilen.....	37
6.5 Mobilens påverkan på individen	38
6.6 En framtid med mobiler	40
6.7 Avslutande sammanfattning och reflektion	41
Referenslista	43
Bilaga 1	45
Begreppslista.....	45
Bilaga 2	47
Intervjuguide	47

1. Inledning

Det pågår en aktuell debatt om mobiltelefoner i skolan och att den skulle ha en negativ inverkan på skolarbetet. Detta gjorde oss intresserade av att på något vis studera ungdomar i skolmiljön. Enligt en artikel i SvD (2013) jämför man skolan med arbetslivet där det endast är tillåtet att ha mobilen påslagen om man väntar ett viktigt samtal. I artikeln framgår det att elever ska förberedas inför arbetslivet och därför bör följa samma regler. Även att det stör koncentrationen, speciellt för de elever som redan har svårt att fokusera på skolarbete.

Vi började själva fundera över hur mycket vi satt och aktivt höll på med vår mobiltelefon, både privat och i högskolan. Vi blev medvetna om att det var mer än vad vi först trott. I samma skede tog vi kontakt med en lärare som vi kände på en högstadieskola som tidigare uttryckt en oro över sina elever på grund av, som hon sa, för mycket mobilanvändning i skolan. Hon var orolig för att betygen hade blivit lidande och respekten eleverna emellan och för lärarna hade försämrats. Även den sociala interaktionen i skolan påverkades av mobilanvändningen. Det finns regler för mobilanvändningen, det kan gälla att lyssna på musik vid enskilt arbete och informationssökning, att läsa och skriva SMS och ta del av sociala medier. Följer en elev inte reglerna kan mobilen bli beslagtagn. Att studera hur detta fungerar i praktiken blev grunden i vårt valda ämne och formuleringen av problemet för denna uppsats.

Vi har tagit del av tidigare forskning kring ungdomars mobilanvändande runt om i världen med fokus på social interaktion, koncentration, multitasking och kommunikation. Vår studie fokuserar på den sociala interaktionen mellan ungdomarna och mobiltelefonernas roll i denna. Detta tänker vi undersöka genom kvalitativa intervjuer där vi kommer fråga om vilken relation eleverna egentligen har till sin mobiltelefon. Vi kommer också genomföra observationer för att se hur ungdomarnas mobilanvändande ser ut i skolmiljön. Vi är också intresserade av vilka applikationer de har installerade och brukar använda sig av för att på så sätt kunna ta reda på om den sociala interaktionen sker genom dessa.

Vi kommer att analysera det ovan beskrivna problemet ur ett sociologiskt perspektiv med hjälp av teorier och begrepp som modernitet, social interaktion, tid och rum, konsumtion etc. Då samhället utvecklas mot en mer högteknologisk gemenskap menar vi att det är sociologiskt relevant att studera hur detta påverkar mindre grupper och individer. Vi har blandat ordet ”mobil” och begreppet ”smartphone” för att få en variation i språket. Vi syftar

under hela uppsatsen fr.o.m. resultatet till begreppet ”smartphone” även på de ställen som ordet mobil används. Vidare följer en lista med förklaringar över vissa begrepp som kommer att användas i uppsatsen (se bilaga 1).

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna uppsats har varit att studera elevernas upplevelse av mobilanvändning i skolan. Vi kommer titta på om eleverna är medvetna om smartphonens påverkan i deras dagliga och framtida tillvaro samt hur deras sociala interaktioner ser ut. Studien begränsas genom att vi endast studerat högstadiel elever när de befunnit sig i skolan. Detta har skett genom att intervjua och observera ett visst antal elever på en specifik högstadieskola. Våra frågeställningar är:

- Hur upplever eleverna själva dagens mobilanvändning, hur använder de sina smartphones i skolan och hur påverkar det deras sociala interaktioner?
- Känner eleverna krav på att vara anträffbara och uppdaterade?
- Påverkar mobilanvändningen elevernas skolarbete, fritid och tankar om framtiden?

1.2 Uppsatsens disposition

Denna uppsats är uppdelad i sex delar där första delen redogör för en inledning där det studerade problemet beskrivs och hur vi tänkt kring det. Därefter redogör vi för vårt syfte med studien och tillhörande frågeställningar. I bakgrunden beskriver vi telefonens historiska gång från 1800-talet fram till dagens smartphone samt klargör tidigare men aktuell forskning kring mobiltelefonen. Därefter följer de teorier vi valt att använda oss av för att lägga grunden för analysen av resultatet. Där beskrivs teorier om konsumtion, modernitetens följder, nätverkssamhällets framväxt och social interaktion med teman såsom konsument, tid/rum, tilliten till abstrakta system, nätverkande individualism och social interaktion genom mobilen. I metodkapitlet redogörs vad en kvalitativ metod innebär och hur vi gått till väga utifrån detta. Vi kommer även redogöra för våra etiska överväganden, vilket urval vi gjort, hur intervjuer och observationer gått till samt hur vi behandlat vår insamlade empiri. Resultatdelen inleds med en redogörelse av tre observationstillfällen, vidare en kort beskrivning av våra åtta informanter, därefter delas resultatet in i sju olika teman som framkommit under arbetet med empirin. Dessa teman är *Vikten av att ha en smartphone*, *Användandet av en smartphone*, *Smartphoneanvändandets konsekvenser*, *Om tanken att vara utan sin smartphone*, *Social*

interaktion – verklig eller via mobilen? För- och nackdelar med en smartphone och Elevernas tankar om smartphonens betydelse i framtiden. Avslutningsvis redogör vi för vår analys där vi avser att knyta samman resultaten till tidigare forskning och våra valda teorier för att kunna besvara våra frågeställningar, här kommer vi också presentera en avslutande reflektion kring analysen samt en kort diskussion om framtida forskning.

1.3 Avgränsningar

Ungdomars mobilanvändning är ett stort och brett ämne som inte skulle kunna vara hanterligt att studera på djupet med tanke på den tidsbegränsning vi haft. På grund av detta riktade vi in oss på en specifik skola med intervjupersoner från en specifik klass för att studera deras mobilanvändande i skolan. Vi valde även att ställa vissa frågor om hur de använde sin smartphone på fritiden samt hur de såg på smartphonens roll i framtiden. Vad smartphonen har för inverkan på den språkliga och kommunikativa förmågan för eleverna är inte heller något vi valde att studera, vi har dock berört det utifrån våra egna tolkningar. Vi har heller inte kunnat veta exakt när eleverna i studien använder sin smartphone för att uppdatera sociala medier eller söka information i ett skolsyfte utan detta är något vi fått tolka utifrån våra observationer i relation till det som framkommit under intervjuerna. Vi kan inte dra några slutsatser om ungdomar i allmänhet på högstadiet i svenska skolor utan uttalar oss endast om de som ingår i studien.

2. Bakgrund och tidigare forskning

Nedan redogör vi för den bakgrund och tidigare forskning som vi funnit kring mobilens historia, nutida användningsområden, hur den sociala interaktionen genom mobilen ser ut och vilken påverkan den har på individen. För att ge en liten illustration till telefonens snabba utveckling och betydelse inleder vi med en kort tillbakablick.

2.1 Telefonens historia

År 1877 ägde det första telefonsamtalet rum i Sverige och kort efteråt började de första företagen och även vissa privatpersoner införskaffa sig telefoner (Garnert, 2005). Tekniken bestod av två hörlurar och en mikrofon och sågs på denna tid som ett exklusivt nyttoverktyg för kommunikation. 1880 lades de första telefonledningarna över Stockholms hustak och blev därmed första steget in i moderniteten, antalet telefoner i användning detta år var ca 121 st. Samma år kom även den första telefonkatalogen ut för de få som hade telefon och var medlemmar i Stockholms Telefon-förening, ca 156 abonnenter. All telefoni sköttes av en telefonväxel som i början enbart var öppen mellan kl. 9-22 sedan infördes även nattjänstgöring vilket gjorde det möjligt att ringa dygnet runt.

Nya seder och språkbruk kom till under denna tid. Man sa att man skulle telefonera och började alltid med ”Hallå”, dessutom skedde kommunikationen alltid mellan minst tre personer. Den som ringde, en eller flera telefonister samt den som samtalet skulle till. Telefonen gjorde något som samhället inte var van vid, den förändrade det tidigare faktumet att behöva befinna sig kroppsligt på samma plats som den man samtalade med. Telefonen förändrade således innebörden av närvarons beskaffenhet och kännetecken. (ibid).

2.2. Dagens mobiltelefon

Idag har telefonen utvecklats både till utseendet och till funktion. Begreppet ”smartphone” eller ”smartmobil” har kommit att bli vanligare och idag är nästan alla som tidigare ägde en vanlig mobil ägare av en sådan telefon. En smarttelefon innebär en avancerad mobiltelefon som har vissa funktioner som tidigare enbart fanns på datorer. En smartphone har ett operativsystem som gör det möjligt att installera applikationer (appar) som underlättar för användandet. Operativsystemet gör det också möjligt att ha flera program igång samtidigt och bara växla mellan dessa. En smartphone innehåller även tillgång till internet vilket gör det

möjligt att kunna surfa, e-posta, chatta mm. Vidare har den även en kamera, stor tillgång till musiklagring och ibland även GPS (Wikipedia.org, 2014). Denna sortens telefon, som på många sätt liknar en liten dator, gör det möjligt för oss att kommunicera, umgås, konsumera och arbeta. Sociala medier såsom Facebook, Instagram, Twitter etc. finns att ladda ner som externa applikationer till sin mobiltelefon och på så sätt kan man vara ”uppkopplad” och ”tillgänglig” dygnet runt.

Larry Rosen, professor i psykologi vid California State University menar att en miljö där barn och unga ständigt är uppkopplade påverkar hjärnan och koncentrationen negativt. Han menar att vi behöver lära oss att inte ha ångest över att missa ett samtal, SMS eller e-post och på så vis inte ständigt kolla sin mobil av oron för att ha missat något. Larry Rosen lyfter fram att i skolan är detta ett stort problem och han ifrågasätter hur barn ska kunna ta till sig av skolundervisningen om uppmärksamheten ständigt bryts av behovet av att titta på sin mobil. Om mobilanvändandet utvecklas till ett beroende bestående av tvångstankar och ångest så kommer vi att dämpa denna oro och ångest genom att fortsätta kolla vårt uppdaterade mobilflöde (Delling, 2014).

2.3 Social interaktion genom mobiltelefonen

Vi har valt att belysa tidigare forskning om mobilens betydelse och användning utifrån två artiklar av den schweiziska sociologen Hans Geser. Geser (2004, 2006) beskriver hur mobilens användningsområden har stort inflytande i våra liv.

När individer använder sina mobiler i grupper och i större folksamlingar så distanserar man sig ifrån varandra. Trots denna distansering uppstår ändå en social tillhörighet men med mobilen i fokus. Mobilen är ett sätt att utmärka sitt icke-engagemang då den kan störa omgivningen. I en face-to-face interaktion visar man respekt genom att stänga av sin mobil, detta är en normativ regel som infunnit sig i dagens samhälle (Geser, 2004).

Mobilen ökar vårt sociala nätverk och hjälper oss att komma i kontakt/ hålla kontakten med personer som vi vanligtvis inte umgås med. Mobilen bidrar också till fler face-to face interaktioner med människor då den på ett enkelt sätt gör det möjligt att bestämma möten genom t.ex. SMS och telefonsamtal. En fördel enligt Geser är möjligheten att avstå från att reagera och ge uppmärksamhet åt en mobil som ger ljud ifrån sig då man kan välja att svara eller ringa upp vid ett senare tillfälle. Mobilens nackdel är att den riskerar att sänka individens sociala kompetens t.ex. i samtal och sociala interaktioner utanför den virtuella sfären (ibid).

Som ett förklarande exempel till vad han menar tar Geser upp när han besökte Paris sommaren 2004 efter att ha varit ifrån staden i många år. Han befann sig då på ett café där han reagerade på hur få gäster det var som läste tidningarna som fanns där. Istället var besökarna fullt engagerade i sina mobiltelefoner. Geser tolkar detta som att mobilen kunde skydda dem från personlig interaktion vilket också innebar ett skydd mot nya bekanta i sin omgivning (Geser, 2006).

Internet och dess tillgänglighet i mobiltelefonen ger individer möjligheten att söka information och publicera sina egna personliga åsikter på ett globalt nätverk. Människor har ett behov av att vara anträffbara och genom mobilerna behöver man inte befinna sig på en speciell plats för att genomföra en interaktion med varandra, detta kan även ske oavsett tid på dygnet. Skolan mister exempelvis sin kontroll över elevernas beteenden eftersom de när som helst under skoltid kan skapa en privat interaktion. Geser anser att skolan ska vara en plats som kännetecknar social gemenskap vilket kommer vara svårt att upprätthålla då det finns en saknad av kontroll över vad som händer när eleverna använder sina mobiltelefoner. Mobilen har skapat ett ”nytt” språk bland ungdomar genom SMS applikationen. Detta innebär svårigheter för skolan att genomföra formella skrivuppgifter då det där krävs en annan jargong än den som finns i ungdomarnas kommunikation över SMS (ibid).

Mobilen reducerar känslan av ensamhet hos människor och kan fungera som en trygghet hos föräldrar som vill komma i kontakt med sina barn oavsett var någonstans de befinner sig (ibid).

Genom Gesers forskning om mobilanvändandet har vi fått uppslag till vår egen studie. Vi har använt hans forskning för att förstärka vår egen sociologiska analys då det finns inslag av hur den sociala interaktionen, tillhörigheten och normen ser ut genom mobilen. Detta kommer lyftas fram i senare analyskapitel och diskuteras i relation till Gesers forskning.

2.4 Mobilen – en gemensam aktivitet

Weilenmann och Larsson (2000) har genomfört en etnometodologisk fältstudie bland ungdomar i centrala Göteborg för att studera deras användande av mobiltelefoner. Under fältstudierna har de lyssnat på ungdomarnas telefonsamtal och observerat deras handlingar. Fältarbetet har utförts på platser där ungdomarna tillbringar regelbunden tid, som exempel kan nämnas nöjesfältet Liseberg, köpcentrum, kollektivtrafik, caféer etc.

Enligt Weilenmann och Larsson (2000) använder dagens ungdomar sina mobiltelefoner i ett uttrycksfullt syfte snarare än informativt, dvs. de skickar snarare bilder än informativ text. Ungdomar delar även i större utsträckning sin information på sin mobiltelefon med sina vänner, mobilen är på så sätt inte lika personlig längre eftersom vänner hela tiden görs delaktiga även i privata konversationer. Idag kan en SMS-konversation bestå av flera personer, både genom gruppmeddelanden men också då vänner är med och formulerar meddelanden som skickas från den egna mobilen. Mycket av dagens sociala interaktion bland unga består av att visa saker på sin mobil, något som sker i sociala medier eller via SMS.

Vi har en förförståelse genom vår egen mobilanvändning som vi kan relatera till ovan nämnd forskning. I vårt vardagsliv använder vi själva mobilen i hög grad som socialt interaktionsmedel. Vi är medvetna om att denna artikel är något gammal i förhållande till ämnet, dock har vi haft användning av resultaten från Weilenmann och Larssons studie när vi har gjort observationer av mobilanvändning och analys av observationerna. I vår studie har vi för avsikt att använda denna artikel genom att påvisa hur mobilen får en roll i den sociala interaktionen vänner emellan och hur den har gått från att vara en personlig ägodel till att bli något man delar med sina vänner.

2.5 Multitasking och koncentration

Vi har valt att använda två forskningsartiklar som handlar om multitasking och koncentration då vi i vår egen undersökning studerat hur eleverna behärskar detta. Den ena (Wood, E. Zivcakova, L. Gentile, P. Archer, K. De Pasquale, D & Nosko, A, 2011) är en kanadensisk studie vars syfte var att undersöka effekterna av multitasking genom digital teknik såsom mobiltelefon, samtidigt som man försöker ta del av undervisningen på en föreläsning. Urvalet bestod av 145 studenter som deltog på tre efterföljande metodföreläsningar, dvs. föreläsningar som krävde koncentration. De skulle under föreläsningarna använda sig av ett av fyra sociala nätverksverktyg, dessa var SMS, E-post, MSN eller Facebook. Studenterna som använde sig av SMS, MSN och E-post utbytte meddelanden med forskningsassistenter som befann sig i ett annat rum. Forskarna kom fram till att när två uppgifter utförs samtidigt så minskar prestationen i en av dem. Det som visade sig vara mest störande var att vara inne på Facebook eller chatfunktionen MSN, det var inte lika störande att skriva SMS eller e-posta.

Anledningen till att Facebook var mest störande berodde på att det är en applikation som är väldigt attraktiv då man genom denna kan utbyta bilder med vänner, se andras profilbilder samt skriva egna och läsa andras statusuppdateringar (ibid).

Den andra är en studie från USA (Rosen, L.D, Lim, A.F, Carrier, M & Cheever, N.A, 2011) som omfattade 185 studenter i fyra olika klassrum under lektionstid där det undersöktes i vilken utsträckning eleverna tog emot och skickade SMS. De fick instruktionerna att ha mobilen påslagen med vibration och placerad på bänken framför dem. Vissa elever fick slumpvis förinställda SMS skickade till sina mobiler som var så pass långa att det krävde att de gick in i meddelande och läste och som krävde svar.

Tidigare forskning har visat att tekniskt framkallade avbrott kan vara störande och kan i sin tur leda till försämrad koncentration och prestationsförmåga. Denna studies resultat menar författarna på kommer förbrylla lärare och föräldrar som påpekat att multitasking är skadligt för koncentrationen. Ungdomarna visade på *bättre* koncentration än väntat, särskilt bra var de när de samtidigt lyssnade på välbekant musik (ibid).

Det som framgår av Wood m.fl. forskning anser vi vara intressant för vår studie då vi vill studera hur eleverna uppfattar att sociala medier påverkar deras förmåga att utföra skoluppgifter.

Forskningen som är gjord av Rosen m.fl. anser vi vara intressant då den påvisar ett annat resultat än annan tidigare forskning vi tagit del av. Vi kommer att använda oss av studiens resultat för att jämföra och diskutera de resultat vi i vår uppsats kommit fram till med fokus på hur mobilen faktiskt kan bidra till elevernas förmåga att utföra skolarbete på ett bättre sätt genom t.ex. musik. Vi vill då veta om även våra elever upplever positiva effekter genom att ha mobilen till hands under lektionstid.

Samtliga artiklar lägger stort fokus på mobiltelefonens användning och inverkan på ett konkret sätt. I relation till vår studie vill vi genom dessa kunna placera våra resultat i en vetenskaplig kontext genom att jämföra och förankra elevernas och våra resonemang. Vidare följer våra valda teorier för ämnet med en större fördjupning.

3. Teorier

I följande kapitel kommer vi presentera den teoretiska bakgrunden i denna uppsats. Inför presentationen av varje teori görs en kortare beskrivning av hur vi avser att använda dem.

3.1 Konsumtion

Bauman (2008) beskriver och teoretiserar kring det uppkopplade trådlösa samhälle vi lever i. Han menar att den konsumistiska kulturen bygger på att individer blivit en vara som ständigt måste säljas och vara tillgänglig för andra. Vi ska framhäva vårt värde och vara attraktiva inför andra. Konsumtionssamhället har målet att kunden aldrig ska bli fullständigt tillfredsställd. Detta samhälle vill att medlemmarna ska lyssna och tilltalar dem främst i egenskap av konsumenter vilket bidrar till avgörandet om medlemmarna blir inkluderade eller exkluderade. Detta samhälle gynnar dem som har en konsumistisk livsstil och missgynnar dem som motsätter sig. Sydkorea lyfts fram som ett exempel där det sociala livet har förvandlats till ett cyberliv och levs i sällskap av t.ex. en mobil eller dator. För de individer som inte ansluter sig till ”visa- och berättakulturen” väntas en ”social död”, dvs. de som inte hänger sig till cyberkulturen kommer inte bli sedda och utveckla sociala kontakter. Att konsumera innebär enligt Bauman att man investerar i sitt eget sociala medlemskap. Konsumtion är en ensam aktivitet även när den utförs i sällskap med andra (ibid). När sociala nätverkssidor introduceras på olika arenor, t.ex. skolan, sprids de på nolltid och uppfyller ungdomarnas behov av att utbyta personlig information med varandra och att avslöja intima detaljer från sina liv. Det uppstår behov av att dela foton med varandra.

Vi kommer använda oss av Baumans teori om konsumtion för att se om mobilanvändningen i relation till denna teori kan förstås. Här kommer vi studera våra elever som kunder i ett konsumtionssamhälle som aldrig ska tillfredsställas för att ett begär ska skapas som på så vis leder till större konsumtion. Vidare kommer vi fortsätta med att beskriva hur det nätverkssamhälle vi lever i växt fram.

3.2 Nätverkssamhällets framväxt

Castells var en av de första sociologer som skrev om nätverkssamhällets framväxt. Internet anklagas för att förleda människor till att leva ut sina fantasier och på så vis fly från verkligheten. Det sociala samspelet kommer genom internets påverkan att bygga på falska identiteter och ett överkligt rollspel enligt kritikerna (Castells, 2002).

Castells (2002) lyfter fram att internetanvändningen är nära knuten till både arbete, familj och vardagsliv. Till skillnad från Geser (2006) som menar att mobilen bidrar till att skydda sig från nya bekantskaper och personlig interaktion så menar Castells att internetanvändning inte endast bygger på en fantasivärld utan att det istället är en utvidgning av själva livet. Även att internet tycks ha en positiv effekt på den sociala interaktionen då internetanvändare får ett mer utvidgat socialt nätverk. I olika chattrum är det till exempel det sociala livet som formar interaktionen som sker. Den sociala interaktionen via internet tycks inte ha någon direkt allmän effekt på vardagslivets mönster, förutom att den kompletterar befintliga sociala relationer med interaktion över nätet. Diverse analyser har påvisat att kommunikation via dator och telefon förstärker varandra när man håller kontakten med sina vänner (Castells, 2002).

Det nya umgängesmönstret i våra samhällen karaktäriseras av en nätverkande individualism. Individerna bygger upp sina sociala nätverk på internet med byggstenar som intressen, värderingar, tycken och projekt. Eftersom internet är flexibelt och det råder stor kommunikation så spelar den sociala interaktionen via nätet en allt större roll i samhällsorganisationen som helhet. Det elektroniska nätverket kan skapa virtuella gemenskaper som skiljer sig från de fysiska gemenskaperna utan att vara mindre effektiva vid en mänsklig mobilisering. Trådlöst internet stärker förmågan hos individerna att bygga nya umgängesstrukturer och individerna omstrukturerar den sociala interaktionens mönster med hjälp utav teknisk utrustning. Detta leder till att det skapas ett nytt samhälle som idag kan kallas nätverkssamhälle (ibid).

I analysen kommer vi att redogöra för hur våra elever interagerar och anpassar sig till detta samhälle och vilken roll mobilen spelar med en jämförelse till vår tidigare forskning. Efterföljande teorier berör åtskiljandet av tid och rum där symboliska medel och tre olika interaktionsformer förklaras.

3.3 Modernitetens följder

Giddens (1996) beskriver i sina teorier det senmoderna samhället som något som är signifikant för åtskillnaden mellan tid och rum. Denna åtskillnad bidrar till att individer kan kommunicera med varandra världen över utan att befinna sig i samma tidsrum. Han beskriver även urbäddning med hjälp av sociala system. Med urbäddning menar han att sociala relationer avskiljs från sitt rumsliga interaktionssammanhang och omformas över obegränsade

områden av tidrummet. Han talar om två olika urbäddningssystem som det senmoderna samhället påverkas av, skapandet av symboliska medel och upprättande av expertsystem. Symboliska medel kan t.ex. vara pengar då pengar är ett medel som gör det möjligt för individen att distansera tid och rum. Expertsystem kan enligt Giddens vara olika sorters expertis såsom läkare, advokater och andra yrkesmän men även ingenjörers tekniska uppfinningar. Tilliten till expertsystemen är viktig och beroende av tid och rum. Vi som individer behöver inte känna tillit till sådant som befinner sig i samma rum. Däremot blir tilliten viktig när distanseringen mellan tid och rum ökar och vi inte längre kan avläsa eller få fullständig information om sociala fenomen. Tilliten är relaterad till risk, att människor har tillit till expertsystem innebär även ett kalkylerat risktagande. Risk kan förutsätta fara men behöver inte göra det, tilliten blir viktig för att ändå våga utsätta sig för händelser såsom att flyga trots att det finns en hög riskfaktor att planet störtar. För det flesta överväger tilliten och man litar på de expertsystem som tillverkat flygplanet och den statistik som finns om hur få flygplansolyckor som egentligen sker (ibid).

I uppsatsen avser vi att använda oss av Giddens teori om modernitetens följder där mobiltelefonen både är ett symboliskt medel som möjliggör en distansering mellan tid och rum samt blir ett expertsystem.

3.4 Medierna och moderniteten

Thompsons kommunikationsteori handlar om social interaktion i förhållande till tid och rum. Till skillnad från Giddens som också använder sig av begreppen tid och rum använder Thompson dessa i förhållande till tre olika typer av interaktioner, face-to-face interaktion, medierad interaktion och medierad kvasiinteraktion.

Tekniska kommunikationsmedier kan förändra det sociala livets rumsliga och tidsliga dimensioner skriver Thompson i sin bok ”*Medierna och moderniteten*” (2001). Telekommunikationernas ankomst ledde till att rum och tid frikopplades från varandra eftersom en distansering i rummet inte längre krävde en distansering i tiden. Information och symboliskt innehåll kunde överföras på stort rumsligt avstånd utan dröjsmål i tiden (Thompson, 2001). När rummet och tiden frikopplades från varandra myntades begreppet *den rumsbefriade samtidigheten* vilket gjorde att man kunde uppleva att händelser skedde samtidigt trots att de inträffade på olika platser. (ibid).

3.4.1 Tre interaktionsformer

Face-to-face interaktionen kännetecknas av en samtidig närvaro och ett gemensamt rumsligt och tidsligt referenssystem. Yttringarna som förekommer i detta samtal blir tillgängliga för dem som är delaktiga i konversationen eller som befinner sig i dess närhet. Individerna i interaktionen kan använda sig av exempelvis utpekande uttryck som ”det där” och utgå från att de kommer att bli förstådda genom denna form av interaktion. Ansikte mot ansikte är också dialogisk vilket innebär att personerna i konversationen kan besvara varandras frågor och den kännetecknas även av en mångfald av symboliska signaler som blinkningar, leenden och gester (Thompson, 2001).

Medierad interaktion innebär att det behövs ett tekniskt medium som exempelvis papper eller elektriska ledningar som möjliggör överföring av information eller symboliskt innehåll till människor som inte befinner sig i rummet samtidigt. I denna interaktion kan man inte utgå ifrån att sändaren och mottagaren kommer att förstå varandra. Denna interaktion kräver en presentation i exempelvis inledningen utav ett telefonsamtal (ibid).

Medierad kvasiinteraktion är de former av sociala relationer som upprättas genom masskommunikationsmedier som böcker, tidningar, radio, och tv etc. Medierad kvasiinteraktion sträcker sig över tid och rum. Till skillnad från ansikte mot ansikte och medierad interaktion som har en bestämd mottagare så frambringas i en medierad kvasiinteraktion symboliska former till en mängd obestämda mottagare. Den medierade kvasiinteraktionen är monologisk eftersom kommunikationsflödet är enkelriktat till exempel om en läsare läser en bok så kräver inte bokens producent ett direkt svar (ibid).

Vi kommer framförallt att använda oss av den första och den sista interaktionsformen och genom dessa beskriva vår uppfattning av interaktionsutvecklingen utifrån vårt resultat. Vi övergår nu till att beskriva hur vi gått tillväga för att samla in uppsatsens empiriska material.

4. Metod

I följande kapitel redogör vi för den forskningsmetod vi använt och de metodologiska val vi gjort under uppsatsens gång. Kapitlet avslutas med reflektioner över metodval och utförande.

4.1 Kvalitativ metod

Vi har använt oss av en kvalitativ forskningsmetod då vi velat utreda hur våra informanter tänker, tycker och känner för mobilanvändning och dess olika aspekter samt hur de använder mobilen i skolan. Kvalitativ forskning bygger på ord, texter och bilder och inte på statistik (Bryman, 2001). Det som definierar kvalitativ forskning är även fokus på tolkning och reflektion, hur människor förstår olika saker, sociala grupperns mönster och aktiviteter samt kulturella normer, beteenden och språkbruk (Denscombe, 2009). Genom att utgå från en kvalitativ forskningsansats är man hela tiden delaktig i processen och kan reagera på både förväntade och oväntade händelser som skulle kunnat inträffa under en intervju eller i interaktionen mellan ungdomarna. (Bryman, 2001). Begränsningar med en kvalitativ forskningsmetod kan vara att materialet inte bli representativt såsom inom kvantitativ forskning eftersom beskrivningarna är så pass täta och detaljerade (Denscombe, 2009). Dock kan det vara möjligt att resultaten i viss mån kan förhålla sig till andra enheter med viss generaliserbarhet beroende på omständigheterna runt undersökningen (ibid). Detta har vi tagit i beaktande genom att påminna både oss själva och läsaren om att vi avgränsat oss till att endast undersöka och uttala oss om en viss grupp elever men i viss mån även uttalat oss om andra kontexter.

Inom paradigmen filosofi och sociologi, som är nära besläktade med varandra, finns olika inriktningar som kallas metodologier. Exempel på dessa kan vara hermeneutik, etnografi, grundad teori m.fl. (Alvesson & Sköldberg, 2008). Vår inledande tanke kring val av metodologisk ansats var att utgå från hermeneutiken som ursprungligt utgick från tolkning och förståelse av teologiska texter (Bryman, 2001). Efter överväganden valde vi att inte utgå från hermeneutiken då vi blev osäkra på relevansen till vår egen studie. Vi ville inte lova läsaren något som vi senare inte skulle kunna hålla på ett fullvärdigt sätt. Därför valde vi istället att fokusera på det kvalitativa metodvalet och den arbetsprocess vi genomförde.

4.2 Tillvägagångssätt och etiska aspekter

Vi hade planerat att intervjua sex elever från en högstadieskola om hur de använder sina

mobiltelefoner och i vilken utsträckning. Utöver detta även att observera deras användande av mobilen under rasterna men även under lektionstid. Antalet intervjuer ändrades efter vi hade genomfört de fyra första och ansåg att materialet skulle bli för tunt. Varje intervju varade mellan 15-20 min och vi blev oroliga över att ha för lite empiriskt material inför analysarbetet och beslöt oss för att genomföra åtta intervjuer istället. Samtliga intervjuer och observationer skedde på skoltid då det var mobilanvändandet på en specifik högstadieskola vi ville studera.

En viktig etisk princip att tänka på är att informanterna inte på något vis ska lida men av att delta i en studie (Bryman, 2001). Detta hade vi i åtanke genom att låta våra informanter vara anonyma då ingen personlig information har angetts, samt att materialet har behandlats konfidentiellt.

Det har inte blivit något missförstånd gällande samtycket från eleverna då de på förhand fick ange till sin lärare om intresse för medverkan fanns. Eleverna har under varje intervju fått information om vad vår studie går ut på, de har också meddelats att det sker på frivillig basis och att de kan avbryta sin medverkan när som helst under intervjuens gång. Våra intervjupersoner är 15 år eller äldre vilket därför inte har krävt något samtycke från deras vårdnadshavare. Under observationerna har detta däremot inte varit något vi kunnat garantera men vi såg inte detta som en etisk överträdelse då vi inte anser att eleverna har kommit att lida men av detta, dock har vi till viss del stridit mot samtyckeskravet eftersom vi inte har kunnat samla in ett personligt samtycke från alla de elever vi har observerat. Eleverna har haft kännedom om varför vi befunnit oss på skolan men inte exakt när vi observerat dem och vad i deras interaktion som observerats.

Vår intervjuguide (se bilaga 2) har inte riktats mot att studera elevernas privatliv utan snarare deras beteenden i skolan. Dock har vi haft med vissa frågor som rör mobilanvändandet i hemmet och på fritiden men vi har inte sett detta som ett problem då eleverna som sagt varit informerade om en frivillig medverkan. Vi anser att vi inte har förmedlat några falska förespeglningar och inte heller undanhållit viktig information vilket innebär att vi inte brutit mot någon etisk princip i det avseendet.

4.3 Urval

Urvalet vi gjort inför intervjuerna och observationerna skulle kunna beskrivas som ett bekvämlighetsurval då våra informanter valts med hjälp av en gatekeeper. En gatekeeper är en person som kan ge access till och har kännedom om forskningsfältet, i detta fall en lärare på

skolan. Hon presenterade för sina elever att det skulle komma två studenter från Högskolan i Halmstad och genomföra intervjuer om miljön i skolan. Vi var medvetna om att hon valde att inte berätta för sina elever vad vårt egentliga syfte med besöket var, detta för att inte framkalla ett konstlat beteende. Ett bekvämlighetsurval bygger ofta på den tillgänglighet man har som forskare samt ointresset av att kunna spegla en representativitet då intervjuernas mål är att göra en ingående analys (Bryman, 2001). Då vi ansåg att vi var tvungna att intervjua ytterligare två stycken elever pga. materialbrist fick vi utföra ännu ett urval. Detta skedde genom att vi slumpmässigt gick ut i korridoren och frågade två elever till från samma klass.

4.4 Observationer

Vi genomförde observationer tills vi kände att vi uppnådde en så kallad empirisk mättnad. Vi använde oss av en ostrukturerad icke-deltagande observation. En icke-deltagande observation innebär att observatören inte deltar och engagerar sig i den sociala miljön utan bara iakttar. Den ostrukturerade observationen innebär att man inte använder sig av något specifikt observationsschema som fungerar som en mall för det man letar efter. Här är syftet att studera och beskriva händelser och beteenden så detaljerat som möjligt. (Bryman, 2001)

De två första observationerna skedde under en svenskalektion och en NO-lektion där vi följde samma klass. Att det blev just dessa två lektioner var en slump då de låg på schemat under förmiddagen. Läraren på den första lektionen inledde med att berätta för sina elever att vi var där för att observera hur miljön i klassrummet var men att de ”skulle vara sig själva”. Denna lektion var upplagd med enbart eget arbete så läraren befann sig inte i klassrummet utan hade betygssamtal i korridoren utanför.

På den andra lektionen, som leddes av en lärare vi väljer att kalla Klas, visste de redan att vi var där så läraren sa inget om vår närvaro. Denna lektion var upplagd med praktiska övningar. Vi observerade med störst fokus på deras mobilanvändande under lektionstid men även generella beteenden som uppmärksamhet, uppförande, koncentration, social interaktion etc.

Under rasterna observerade vi med större fokus på den sociala interaktionen då rasterna inte kräver koncentration och uppförande på samma sätt. Dessa skedde både efter att eleverna hade haft lektion då vi bara följde med ut från klassrummet och fortsatte observera dem och vid de gånger vi bara passerade genom avdelningen. Vi valde även att medverka under ett informationsmöte i aulan där vi också agerade observatörer. Observationer är ett pålitligt sätt att samla in data då det kompletterar det som individer säger och säger att de tänker. Här

studeras istället vad de faktiskt gör, dvs. ögats direkta observation av händelser (Denscombe, 2009).

4.5 Intervjuer

Vi har genomfört strukturerade intervjuer med våra informanter. Det innebär att vi förberedde ett intervjuformulär med vissa specifika teman/frågor som vi ville få besvarade med tillhörande underfrågor (se bilaga 2). Även frågor och följdfrågor som inte fanns med i formuläret fick tas upp om så skulle behövas. Generellt sett är denna intervjumetod kontextberoende och bygger på att sammanhanget för informanterna i stort sett är detsamma menar Bryman (2001).

Valet av intervjumetod grundade vi på egna resonemang gällande informanterna. Deras ålder skulle kunnat vara en begränsning vid en helt ostrukturerad intervju där samtalet är så pass fritt och flexibelt att informanten får prata om vad den vill och kanske begränsas av en enda inledande fråga. Vi trodde att dessa ungdomar skulle behöva färdiga frågor och teman att besvara för att samtalet smidigare skulle kunna föras framåt. Intervjuguiden utformades utifrån tre centrala teman som vi ville beröra för att kunna uppfylla vårt syfte och våra frågeställningar. Dessa teman är mobilanvändning, konsekvenser av mobilanvändande och social interaktion med frågor under varje tema (se bilaga 2).

Intervjuarbetet delade vi upp på två dagar med fyra intervjuer/dag. En av oss hade huvudansvaret för samtalets gång och styrde intervjuerna utifrån guiden medan den andra satt med och förde anteckningar och ”flikade in” vid behov. Samtliga intervjuer spelades in för senare transkribering, detta meddelade vi inledningsvis under intervjun. Under intervjuerna var det endast en person som öppet visade att mobilen fanns med genom att låta den ligga på bordet.

4.6 Behandling av insamlad empiri

När empirin är insamlad och transkriberingen är gjord påbörjas analysen av innehållet. Detta arbete brukar börja med en slags kodning av materialet (Watt Boolsen, 2007).

Efter observationerna satte vi oss direkt och skrev ner alla anteckningar samt det vi mindes på dator, detta för att underlätta och strukturera upp observationer och intryck. Efter intervjuerna påbörjades en transkribering och det inspelade materialet skrevs ner ordagrant, sammanställdes och organiserades där informanterna fick en siffra utifrån den ordningen

intervjuerna skett. Dess referensnummer fick således bli ”Intervju 1”, ”Intervju 2” osv. Därefter behövde vi skapa större förtroenhet med materialet och därför lästes detta om och om igen. Detta systematiska arbetssätt bidrar till att forskaren får en känsla för data och dess hårfina detaljer av vad som sagts och gjorts under insamlingen av empirin samt är ett sätt att friska upp minnet (Denscombe, 2009).

4.7 Reflektioner kring metoden

Vad gäller intervjuguidens utformning menar vi att det gynnade oss att ha färdiga frågor då vissa av informanterna hade svårt att utveckla sina svar och sätta ord på hur de menade. Detta var inte oväntat då vi hade en misstanke om att vissa tonåringar använder sig av ett mer minimerat språk och kan ha svårt att motivera sig. Detta bidrog till att vi fick tolka materialet och läsa mycket mellan raderna samt fylla i deras meningar ibland. Vi tror inte detta i någon större utsträckning påverkat våra resultat.

Vi blev begränsade till viss del när det kom till observerande under rast då vi hade en förhoppning om att kunna observera i kafeteria samt uppehållsrum. Skolans kafeteria var väldigt liten och låg en bit ifrån de lokaler där de hade sina lektioner vilket medförde att eleverna inte spenderade sina raster där. Istället handlade de på ICA som låg ett par kilometer ifrån skolan. Vi fick istället observera under de korta raster då eleverna satt utanför lektionssalen.

Vi har reflekterat över vår roll som observatörer och vilken påverkan det kan ha haft på vår undersökning. Vår placering i klassrummen blev slumpartad och på ena lektionen satt vi längst fram och på den andra lektionen satt vi något avlägset vid ett bord. Vi försökte hålla oss så neutrala och ”osynliga” som möjligt och trots att vi hela tiden satt synliga för eleverna. Detta gjorde vi genom att vi låtsades prata med varandra och vi upplevde att eleverna ”kopplade bort” att vi var där. Vi har inte heller fått uppfattningen om att vår placering i lektionssalarna spelat någon större roll för resultatet.

Vi funderade över lärarens upplevelse och beteenden under NO-lektionen med utgångspunkt från vår närvaro och det kan ha påverkat hans beteende. Dock sa han till oss att denna lektion liknade de lektioner han brukar ha. Under rasterna var det lättare att smälta in i miljön och vi rörde oss bara runt i korridoren och antecknade det vi såg. Där upplevde vi inte att vår närvaro påverkade eleverna.

Eftersom vi inte har gått runt i klassrummet och kontrollerat eleverna kan vi inte med säkerhet avgöra vad de använt sina smartphones till. Det kan mycket väl vara så att de elever som vi trott arbetat på bra kan ha suttit med sociala medier och omvänt. Vi får dock ändå anta utifrån det vi bevistade att de vi trodde arbetade också gjorde det.

I nästa kapitel redovisas resultatet av våra intervjuer och observationer.

5. Resultat

I detta avsnitt presenterar vi vårt insamlade empiriska material. Inledningsvis kommer resultatet från observationerna att redovisas följt av resultatet från intervjuerna.

5.1 Observationer

Vi har valt att presentera resultatet från observationerna i presens för att ge läsaren en tydlig och klar bild över vad vi fick se samt för att göra texten mer levande. Vi redogör för observationerna på raster och två lektioner var för sig.

5.1.1 Observationer under elevernas raster

Under våra observationer på elevernas raster kan vi snabbt se ett mönster i hur mobilerna används i de sociala interaktionerna. En rast sitter fyra av sex elever för sig själva i olika hörn/sektioner av möbler med hörlurar i öronen och håller på med sina smartphones. Två tjejer står och pratar med en lärare och båda har hörlurar i öronen samtidigt. En annan rast ser vi många grupperingar, en grupp med fem tjejer står och pratar med varandra samtidigt som de använder sina mobiler. De skrattar mycket och tar foton av varandra. Tre killar sitter tillsammans och pratar med varandra, alla har hörlurar och mobilen i handen. Flertalet av eleverna som vi möter i korridoren har hörlurar i öronen

5.1.2 Observationer under en svenskalektion

Under första observationstillfället befinner vi oss på en svenskalektion. Läraren inleder med en genomgång om vad som ska göras under lektionen och att det ska göras självständigt i grupp eftersom hon kommer befinna sig i korridoren för betygssamtal. Under genomgången har flera av eleverna mobilen på bänken varav några har hörlurar i öronen. En elev utmärker sig genom att använda mobilen trots att läraren pratar, detta är ingenting som läraren påpekar.

Miljön i klassrummet upplever vi som stökig, eleverna sitter gruppvis med en laptop per grupp. En tjej startar hög musik på laptopen, detta verkar störa de andra grupperna.

När läraren lämnar klassrummet tar nästan alla elever upp sin mobil och börjar knappa på den. En elev sitter aktivt med sin mobil samtidigt som han pratar med sin grupp och kompisen bredvid. De elever som inte sitter vid en laptop använder sina mobiler. En tjej i en grupp av tre verkar vara den som tar tag i arbetet då de andra två tjejerna sitter och pratar om annat.

Hon har hörlurar i öronen och sitter och skriver av det hon läser på sin smartphone. Efter ca 20 min rycks hon med i kompisarnas diskussion istället för att fortsätta arbeta, vad vi ser återupptar hon inte arbetet under resterande lektionstid. Vi observerar ca sex tjejer som arbetar på bra första kvarten av lektionen, därefter verkar de tappa koncentrationen och tar upp sin mobil, två av dessa tar selfies. Av dessa sex tjejer är det inte alla som sedan återupptar skolarbetet.

5.1.3 Observationer under en NO-lektion

Lärarens placering i detta klassrum är inte optimal tänker vi då det finns en del pelare i vägen som skymmer bakre delen av rummet. Dessutom är tavlans placering på vänstra sidan av salen medan bänkarna är riktade rakt fram, detta kräver att eleverna måste vända sina stolar om de ska kunna se det som skrivs på tavlan. Mer än hälften av eleverna använder sin smartphone aktivt medan läraren pratar. Inledningsvis under denna lektion är det färre elever som använder hörlurar än förra lektionen vi observerade under. Läraren har genomgång inför nationella proven, trots detta sitter ca fyra elever och tittar på sina mobiler.

Ytterligare en tjej tar upp sin mobil och börjar använda den flitigt genom att visa saker för sina vänner som sitter bredvid, nu använder ca fem elever mobilen. En kille sitter med ryggen emot läraren när han pratar och använder sin mobil då och då.

Efter en halvtimme in i lektionen delar läraren ut en uppgift som ska lösas på 1,5 minut. Under tiden förklarar han hur denna ska lösas, trots detta sitter flera elever med sina mobiler. Dessa elever frågar sedan läraren hur de ska göra för att lösa uppgiften. Läraren blir irriterad men förklarar en gång till vad det är som ska göras. En kille genomför uppgiften så snabbt han kan, lägger sedan ner pennan och tar upp sin mobil igen.

Senare under lektionen förklarar läraren en ny uppgift som är ett praktiskt moment där eleverna ska bygga ett redskap för att kunna förflytta legogubbar från en plats till en annan. Killen som tidigare aktivt använt sin mobil lägger ifrån sig den helt och hållet och börjar engagera sig i att lyssna. Denna uppgift ska genomföras i grupp som läraren delar in. För att förflytta sig i klassrummet börjar några elever gå på bänkarna.

Två tjejer tar selfies, vilket i sin tur får med en tredje tjej. En fjärde tjej börjar använda sin mobil, hon skrattar och visar något hon verkar tycka är roligt för kompiserna bredvid, kompiserna skrattar inte.

Åter igen blir läraren irriterad eftersom vissa av eleverna inte lyssnar på hans instruktioner pga. att de använder mobilerna. När det är dags för genomförandet av uppgiften koncentrerar sig fortfarande flera elever på sina smartphones istället för på uppgiften. Endast två av fem grupper arbetar aktivt med uppgiften och är också de grupper som går fram för att presentera vad de har lyckats bygga ihop. En tjej i en av de aktiva grupperna sitter enbart med mobilen under hela arbetstiden medan gruppen arbetar med att lösa uppgiften.

Under tiden eleverna arbetar med uppgiften kommer läraren Klas fram till oss och berättar att det i princip är omöjligt att genomföra läs- och skrivuppgifter med denna klass då de inte engagerar sig i det och att han brukar genomföra mest praktiska övningar där eleverna kan diskutera och vara kreativa. Han berättar också att det finns tre dyslektiker i klassen men att de flesta generellt både läser och skriver dåligt jämfört med klasser han haft för tio år sedan. Nu är det mycket slanguttryck som han antar är hämtade från internetvärlden som inte lämpar sig i ett korrekt skriftspråk. Han orkar inte ta en strid varje gång någon använder sin mobil utan låter dem hållas. Klas säger också att han även tycker det är bra med mobiler eftersom man måste följa med i datoriseringen av samhället men han är på många vis orolig inför elevernas framtida studier.

Under denna lektion finns inget behov av att söka ytterligare information via nätet, därför tolkar vi allt mobilanvändande knutet till sociala medier och selfies.

Slutligen tar läraren upp ämnet ”Telefoner och patent”, ingen av eleverna vet vem som uppfunnit telefonen eller vad patent innebär. En kille utbrister ”Steve Iphone” som svar på den frågan. Dock verkar detta ämne fånga elevernas uppmärksamhet mer än något annat under lektionen som vi bevistar.

5.2 Intervjuer med åtta högstadiel elever

I följande avsnitt inleder vi med en kort presentation av de elever vi har intervjuat där alla namn är fiktiva. Därefter följer en tematisk presentation av resultatet fördelat på sju teman med utgångspunkt i de frågor vi ställde. Alla åtta informanterna är födda år 1998 och går sista året i grundskolan. Samtliga har en smartphone med tillgång till applikationer och sociala medier.

Presentation av intervjupersonerna

Anna planerar under sin gymnasietid att bo ett år utomlands för att kunna förbättra sin engelska och på så vis göra sig mer attraktiv på den framtida arbetsmarknaden. Anna bor tillsammans med sina systrar och sin mamma och pappa. Att ha en smartphone är mycket viktigt för henne.

Jonas bor tillsammans med sin mamma, sin styvpappa och sin halvsyster. Hans biologiska pappa lämnade familjen för sju år sedan. Inför gymnasiet har Jonas valt att gå en yrkesförberedande linje inom data och kommunikation och har förhoppningar om ett bra arbete direkt efter studenten. Han tycker det är viktigt att ha en smartphone, dock inte lika viktigt som förr då han blivit mindre beroende av sin mobil. Att mamma kan höra av sig anser han vara mycket viktigt.

Sofia bor tillsammans med sin pappa och sina äldre bröder. Hennes föräldrar är skilda och hon bor hos sin mamma endast på helgerna. Sofia är skoltrött men ska trots detta gå på Handelsprogrammet på gymnasiet. Hennes smartphone har många viktiga funktioner vilket gör den till en enligt henne kär ägodel. Mobilen har blivit mycket viktig för henne vilket har påverkat hennes betyg till det sämre. Sofia känner en oro inför gymnasiet då hon har förstått att det kommer bli svårare och kräver hennes fulla koncentration vilket mobilen stjälper.

Elsa bor tillsammans med sina fyra syskon och sina föräldrar. Hon anser inte att det är speciellt viktigt att ha en smartphone då hon nöjer sig med att kunna ringa och skicka SMS. Elsa är trött på mobilens utbredning och tycker att den försvårar face to face interaktionen. Hon ska läsa vård och omsorgsprogrammet och har en dröm om att bli brandman. För tillfället längtar Elsa efter att börja på gymnasiet så hon slipper sina klasskamrater och hon har även en förväntan om att hennes nya klasskompisar inte ska vara lika förtjusta i sina mobiltelefoner.

Anton bor med en förälder och sina fyra bröder. Han värderar sin smartphone väldigt högt med tanke på alla funktioner och möjligheten att hålla kontakt med vännerna. Anton har valt fordonsprogrammet och vill efter gymnasiet arbeta som bilmekaniker då han just nu känner sig väldigt skoltrött.

Caroline bor med sin mamma, sin "låtsaspappa" och sin bror då och då när han är hemma och hälsar på. Hon tycker att hennes mobil är väldigt viktig i hennes liv och tycker det hade varit svårt att klara sig utan en smartphone. Hon upplevde förut att mobilanvändandet fick henne

att prestera sämre i skolan men med gymnasievalet i åtanke skärpte hon till sig och planerar nu att läsa hotell- och restaurangprogrammet.

Tove är en del av en familj på sex stycken. Hon tycker inte att det är speciellt viktigt vad man har för mobil men att den är bra att ha om hennes föräldrar vill få tag på henne. Hon är inte så stor entusiast av sociala medier och Facebook har hon aldrig haft men användandet är betydligt större i skolan än på fritiden. Tove har valt att läsa vård-och omsorgslinjen för att sedan eventuellt läsa vidare till sjuksköterska.

Kalle bor tillsammans med sin mamma, pappa, två hundar och en gris. Hans syster som jobbar på annan ort är hemma och hälsar på ibland. Kalle har en mobil som han har med sig överallt, han säger att den är otroligt viktig för honom och att det skulle vara riktigt jobbigt att vara utan den. Han säger att detta till stor del beror på att han bor på landet där det inte finns så mycket att göra. Kalle är skoltrött och ser fram emot att få börja gymnasiet där han ska läsa till kock för att sedan kunna åka till Stockholm för att jobba.

Med denna beskrivning av våra informanter har vi för avsikt att ge en klarare och levande bild över vilka de är. Nedan börjar vi presentera resultatet utifrån 7 olika teman.

5.2.1 Vikten av att ha en smartphone

I vår intervjuguide (se bilaga 2) ställde vi frågan hur viktigt det var för eleverna att ha en smartphone och varför. Flertalet av våra informanter yttrade att det var viktigt för dem att ha en smartphone. Anna uttryckte sig *”Jag har hela mitt liv i mobilen, utan den får jag panik”*. Henne la vi också märke till under våra observationer där detta styrktes, hon hade sin mobil till hands hela tiden. Vi såg även att Anna på första lektionen uppträdde stressat när hon inte hittade sin mobil för att hon hade bytt plats i klassrummet.

”Min mobil har mycket funktioner jag använder varje dag, jag SMSar, ringer och jag har den som miniräknare på matten för de som skolan har är äckliga, jag lyssnar på musik också”. Så svarade Sofia när vi frågade varför en smartphone var viktig för henne. Förutom detta nämnde hon att hon brukade vara inne på ett flertal sociala medier. På en skala mellan ett till tio ansåg Kalle att vikten av att ha en smartphone är tio då han ständigt lyssnar på musik på Spotify. Anton tyckte också att det var viktigt att ha en smartphone för då kan man prata med sina vänner. Precis som Sofia och Kalle tyckte Anton att det är bra med mycket funktioner på sin mobil.

Tove skiljde sig från de andra då hon berättade följande: *”Jag tycker att egentligen spelar det ingen roll vad det är för mobil bara man har en som man kan nå folk[...] jag lyssnar på musik för jag koncentrerar mig bäst då och för att stänga ute andra ljud”*. Elsa sa också att hon inte alls tycker det är viktigt att ha en smartphone och att det hade räckt att ha en mobil som man kunde ringa och SMSa ifrån.

Sarah: Vad använder du mobilen till? Har du några sociala medier installerade?

Elsa: Jag lyssnar på musik för jag tänker bättre då. Nej jag har inga sociala medier nu men hade innan, jag tog bort dem för de tog för mycket tid tyckte jag... så nu ligger mobilen bara där.

Elsa sa även att hon brukar leta fakta på den till skolarbete, detta uppfattade vi också under svenskalektionen.

Jonas tyckte att det tidigare hade varit av stor vikt att ha en smartphone men han anser sig nu vara mindre beroende av den. Trots detta lyfte han fram flera funktioner som han använder i sin smartphone. *”Jag SMSar, lyssnar på musik, ringer, snapchattar då och då, har miniräknare på matten och googlar när jag behöver”*. Han använder det sociala mediet Snapchat flera gånger om dagen och lyssnar på musik via Spotify på lektionerna. Från våra observationer minns vi Jonas som en av dem som konstant hade hörlurar i öronen och tog upp och knappade på mobilen flera gånger under lektionerna.

5.2.2 Användandet av en smartphone

Vi kunde se att alla informanter använde sin mobil till att lyssna på musik på lektionerna, detta motiverade de med resonemanget att koncentrationen blir bättre och det stänger ute andra ljud då klassen är stökig. Några sa att de även använde mobilen till musik innan de skulle gå och lägga sig för att kunna somna lättare. Elsa berättade följande: *”Musik är ett hjälpmedel till att somna, jag somnar med musik i öronen ibland”*. Så här beskrev Anna det: *”Mm, ja alltså jag brukar lyssna på musik innan jag ska lägga mig för jag har fått ganska svårt att sova på nätterna och då kan det vara gött att lyssna på musik och somna till det”*.

Deras mobilanvändande skiljde sig inte så mycket från varandra, alla använde Facebook utom Tove och Elsa som berättade att det inte intresserade dem. Elsa sa: *”Nä jag har inga sociala medier alls, jag hade förut men jag tog bort dem för de tog för mycket tid tycket jag”* och Tove sa: *”Jag har inte Facebook för jag vill inte, tycker inte det är så intressant”*.

Gemensamt för de som använde Facebook var att de sällan själva uppdaterade appen utan endast tittade på flödet vad kompisarna uppdaterade. Anna berättade:

Jag checkar nyhetsflödet för att kolla vad som händer, jag är mest på Snapchat och jag lägger inte upp så mycket på Facebook jag byter mest profilbild, asså Facebook kollar jag bara vad andra gör, det är ju på Facebook allting händer[...]Jag tycker det är kul att läsa vissa artiklar, folk som klagar på något är kul. Har folk ändrat relationsstatus eller bytt profilbild är detta också kul och fyller någon år skriver jag grattis där. Jag har en blogg också som jag uppdaterar genom min mobil, jag har en sån app.

Anton berättade om hur han brukar ta del av andras statusar.

Anton: Jag lägger upp något på Snapchat varje rast men inte Facebook, asså jag kollar men skriver inte själv[...] Om det händer något på Facebook eller Snapchat så tittar jag direkt vem det är ifrån även på lektionstid för att jag blir nyfiken typ, asså jag vill ju se det.

Klara: Du tänker inte att du kan vänta till rasten?

Anton: Amen det tar inte så lång tid att kolla på en Snapchat, tio sekunder.

Även Kalle intresserar sig mest för vad andra lägger upp på Facebook och Instagram men Snapchat uppdaterar han dagligen. *”Om det händer något roligt är det klart man lägger upp det, jag skickar till folk varje dag”*

Sofia sa: *”Facebook skriver jag aldrig på, jag bara kollar. Instagram uppdaterar jag mycket och Snapchat används hela dagen”*.

Förutom Elsa använde alla elever sig av Snapchat och vi fick intrycket att detta var det sociala medier som verkade vara viktigast för dessa elever. De uppdaterade och skickade bilder på Snapchat flera gånger om dagen, både i skolan och på fritiden. Caroline berättade även att de kan sitta på lektioner och skicka bilder på Snapchat på- och till varandra.

Alla våra informanter sa att de använder mobilen i skolsyfte på lektioner bland annat som miniräknare men också som hjälpmedel för att söka information. Kalle och Anton föredrar att använda dator när de ska söka efter information men om den inte finns till hands använder de sin smartphone istället. Förutom att lyssna på musik på lektionerna är mobilens funktion att söka fakta enligt Elsa, detta kunde vi även se under första observationstillfället då hon i en grupp av tre var den enda som använde mobilen till skolarbete medan de andra två sökte information på en dator. Hon satt vid sidan av de andra två med hörlurar och skrev av det hon läste från mobilen. Samtliga informanter sa att de kände ett visst behov av att vara anträffbara under lektioner då alla hade mobilen påslagen och placerad i fickan eller på bänken.

5.2.3 Smartphoneanvändandets konsekvenser

Anna berättade att hon använder sin mobil istället för att ägna sig åt skolarbetet vilket hon insett mest drabbar henne själv.

Alltså i så fall brukar det vara sånt jag inte tycker är kul. På matten har jag den mycket för jag har knappt G i matten, hänger man inte med orkar man inte sitta och lyssna och då tar jag upp min mobil och alltså ibland frågar jag vad var det nu, det är ju mitt fel, men ändå[...] jag har insett att jag borde lyssna mer på matten.

Ibland händer det att hon missar vad läraren säger och precis som flera utav våra andra informanter så tenderar detta förekomma på lektioner som de anser är tråkiga och där de presterar mindre bra.

Både Sofia och Anna upplever att de har blivit tröttare och de misstänker att det beror på deras användning av sina smartphones. Sofia har insett att det inte kan vara bra att stirra in i en liten skärm hela dagarna och Anna berättade att det är lätt hänt att man somnar två timmar senare än tänkt bara för att mobilen tar mycket uppmärksamhet. Även att hon ibland fått ”snaps” från kompisar under natten som hon ser först på morgonen och då kanske svarar på.

Så fort det händer något på Sofias mobil så känner hon ett behov av att ta upp den. Detta har påverkat hennes studiero såväl hemma som i skolan, att sköta läxorna har blivit ett problem. *”Svårare att låta bli den om man är hemma för då sätter man sig ner för att plugga men det slutar med att jag bara sitter med mobilen”.*

Vi frågade om det kan uppfattas som respektlöst mot läraren att sitta med mobilen, Kalle svarade:

Ibland stänger man av för att man inte orkar, som när en lärare säger samma sak hela tiden, då är det bara tråkigt att lyssna på till slut och då sätter man i lurarna. Alltså man sitter ju demonstrativt uppe med mobilen och det är klart att det är respektlöst.

Caroline använder sin mobil om hon inte orkar arbeta på lektionen men även vid genomgång. På samma fråga svarade Caroline:

Ja jo det kan det ju eller det beror ju på också från lärare till lärare tror jag asså man tycker ju inte om alla det är ju så och vissa har man ju mer respekt för än andra liksom, jag hade nog inte själv tyckt det var så kul om man hade hållit i en lektion och alla hade suttit med mobiler och inte lyssnat, det har ju känts som man pratade med sig själv typ.

Anton, Elsa och Tove störs alla tre av andras mobiler. Tove har störts så pass mycket av klasskompisarnas mobilanvändning att hennes egna betyg försämrats. Koncentrationen påverkas enligt dem alla tre.

En som inte påverkats speciellt mycket av andras mobiltelefoner är Jonas. Han anser att andras mobiltelefoner inte längre stör eftersom mobilanvändandet har blivit en vana.

Konsekvensen av flera av våra informanternas mobilanvändande är att de bryter mot skolans regler gällande mobilanvändningen. Mobilen ska vara avstängd när man går in på lektion och sedan är det upp till varje enskild lärare vilken roll mobilen ska ha i lärandet. Två av våra åtta informanter visste om att den skulle vara avstängd och samtliga hade kännedom om att mobilerna inte skulle användas på lektionstid, trots detta bryter de alla mot skolans regler.

5.2.4 Om tanken att vara utan sin smartphone

Kalle säger att det är extra viktigt för honom att ha en mobil eftersom *”jag bor ju in the middle of nowhere”*.

Klara: Om vi plötsligt skulle ta din mobil, och du skulle inte få tillbaka den på någon vecka. Hur skulle det kännas då?

Kalle: Riktigt kasst! Då hade jag typ försökt få tag på en annan så fort som möjligt, haha.

Sarah: Så en vecka utan mobilen det är..?

Kalle: NEEJ det går inte nä nä det är knappt så det går en dag asså, jag hade fått panik om jag inte fick tag på folk

Alla informanter förutom Elsa sa att de hade upplevt en negativ känsla om de hade blivit av med sin smartphone. *”Jag hade överlevt jag är inte så fast vid teknologin, jag gillar mest att vara ute. Man hade saknat att kontakta folk ibland men inte så jättemycket”*.

Tove sa: *”Tomt! Jag skulle känna mig väldigt nervös och osäker ifall folk vill ha kontakt med mig, särskilt mina föräldrar så då vet jag inte riktigt vad jag ska göra”*.

Jonas påpekade att det hade varit jobbigt att bli av med sin mobil men samtidigt tror han att en känsla av befrielse hade infunnit sig som resultat av tanken att slippa bli nådd hela tiden

Jobbigt på ett sätt för man vet inte riktigt om eh, eh, någon vill nå en, men jag känner ändå en befrielse, att slippa tänka på att bli nådd, det är inte stressigt att någon vill få tag i en, det är ingen dålig känsla att någon vill en något men man vill inte ha det hela tiden[...] Tänk om mamma ringer en och blir sur för att man inte svarar.

Övriga informanter uttryckte sig i ord som tomhet, panik, jobbigt, tråkigt, konstigt och att man hade känt en saknad.

5.2.5 Social interaktion – verklig eller via mobilen?

Anna säger sig ha insett att *”det nutida samhällets sätt att umgås är genom mobilen”*. Hon menade att det är naturligt att sitta med mobilen samtidigt som man för en konversation face-to-face men hon kan känna att hon blir distraherad av detta, att det händer att man säger det man samtidigt läser på mobilen istället. Anna har fått flera nya vänner genom sin mobil då internet är ett bra sätt att hålla/skapa kontakt med människor som bor en bit bort. *”Det är*

roligare att träffa folk i verkligheten men mobilen är ett bra sätt att hålla kontakt om det inte går att ses”.

Jonas tycker att det är okej att använda mobilen vid småprat men anser att det är svårt att föra en bra diskussion när den är inblandad. *”Det beror på vad man pratar om, är kompisens ledsen är det ju respektlöst att sitta med mobilen men om man som sagt småpratar så gör det inte mycket skillnad”.* Smartphonen har gett honom nya vänner som inletts med SMS och chatt som sedan har lett till ett umgänge utanför den virtuella världen. *”I somras träffade jag kompisar i en annan stad väldigt ofta men jag kan inte det nu på grund av skolan, det kostar mycket att åka dit så därför har jag mer samtal med dem nu på SMS. I sommar kanske jag är med dem mer igen”.*

På rasterna berättade Sofia att hon sitter med sina kompisar och tillsammans tittar de på sina mobiler. Vid ett samtal tycker hon att det för det mesta går bra att använda mobilen samtidigt som man pratar men ibland händer det att man lägger allt sitt fokus på mobilen och då missar vad kompisens försöker säga. Tillsammans med sina vänner i skolan och på fritiden tar hon selfies och skickar på Snapchat, hon anser inte att hon fått nya vänner genom sin mobil. Elsa gillar inte att sitta med mobilen på rasten då hon vill passa på att prata och umgås.

Sarah: Använder du din mobil på rasten?

Elsa: Nej jag gillar inte att sitta med mobilen på rasten, för jag vill prata av mig på rasten men ofta sitter de jag är med, med sina mobiler och detta är irriterande.

När Elsa säger till sina vänner att de ska lägga undan mobilerna så finns det några som inte kan göra detta, en av hennes vänner SMSar hela tiden med sin pojkvän. Elsa upplever att vännerna inte lyssnar på henne när hon pratar och hon medger själv att hon inte klarar av att föra ett samtal med någon samtidigt som hon använder sin mobil. Hon har också tröttnat på hennes klasskompisars *”lekande”* med sina smartphones och har en förhoppning om att hennes nya klasskompisar på gymnasiet ska föredra att prata istället för att vara så fixerade vid sina mobiler. Elsa vill slippa sina gamla klasskompisar och är inte intresserad av att upprätthålla kontakten med dem via sociala medier.

Anton uppskattar att man kan ha en interaktion med sina vänner genom sin mobiltelefon då man kan prata och visa varandra saker, *”mobilen blir en extra kompis”.*

Klara: Hur viktigt är det för dig att ha en smartphone?

Anton: För att... vänner, man kan prata med dem och typ...ja det är viktigt med spel och sånt också...mycket funktioner och sånt.

Dock tycker han att det kan vara jobbigt att föra ett samtal med en kompis samtidigt som han använder sin mobil. Med jämna mellanrum försöker han att lyfta blicken och se personen i ögonen. När han på fritiden umgås med en kompis kan han känna ett behov av att titta på sin mobil men han riktar mest fokus på sin kompis.

Caroline berättade för oss att hon och kompisarna använder mobilen på rasten samtidigt som man sitter och pratar tillsammans med sina vänner och det händer att det tas bilder på Snapchat som man skickar till varandra. Om det är lektionstid eller inte spelar ingen roll, de skickar ”snaps” till varandra oavsett tillfälle och tidpunkt. När Caroline sitter med sin mobil samtidigt som hon umgås med en kompis upplever hon ibland att det är svårt att koncentrera sig på samtalet, därför försöker Caroline tänka på att lägga ner mobilen i dessa sammanhang. Umgänge face-to-face sker för det mesta på helgerna då hon på sin fritid efter skolan istället SMSar eller skickar ”snaps” till kompisarna. Att bevara den sociala interaktionen med vänner vid läggdags har gjort att hon kan känna sig trött om dagarna, ibland kan hon få SMS eller ”snaps” på natten, hon uttryckte sig följande:

Ibland är det ju så att mobilen håller en vaken, man typ SMSar med någon från klassen och så skriver den mer när man ska försöka sova och då måste man svara och så blir det att man kollar lite till[...] ibland får jag SMS på natten, men i så fall mest Snapchat men det brukar jag inte vakna av.

Tove tycker att det är svårt att prata med sina kompisar när hon använder mobilen och hon upplever att de inte lyssnar på henne när de använder sin mobil. Hon använder därför inte sin mobil på fritiden när hon umgås med vänner eftersom hon då vill fokusera på det sociala umgänget.

Såhär lyfter Kalle fram att den sociala interaktionen kan se ut: *”Ibland sitter vi och snackar men om man är trött så, men jag tycker att vi i vår klass är rätt så sociala, men visst, det är ju alltid mobiler inblandat i allting”*. Kalle finner inga svårigheter i att föra ett samtal med en kompis samtidigt som han använder sin mobiltelefon. Facebook är inte något man är inne på när man umgås med en kompis på fritiden däremot är detta sociala medium inblandat på skoltid. Han har den alltid i fickan eftersom han vill vara anträffbar och ha möjligheten att svara/ringa om det skulle hända något.

5.2.6 För- och nackdelar med en smartphone

Fem av åtta elever ansåg att mobilen är ett störningsmoment. Den stjälar deras uppmärksamhet och de mister sin koncentration. Kalle tycker att mobilen tar för mycket plats i hans liv och

både Tove och Jonas påpekar att man mister den sociala kontakten med människor. Vidare tycker Tove att smartphonen är distraherande och att det finns för mycket applikationer att ladda hem. Caroline sa:

Det är nog det att man använder det mer på lektionen och sånt, asså innan när man hade asså en sån Sony Ericsson då kunde man inte göra så mycket på den liksom, nu kan man ju gå in på Instagram och Facebook och allt så jag tror att det är nackdelarna, att det stör ganska mycket.

Som fördelar nämndes att smartphonen är ett bra hjälpmedel för dem som har det svårt i skolan, förmågan att ha musik på mobilen främjar koncentrationen, den är underhållande, den har bra kamera, tillgången till sociala medier samt möjligheten till kontakt med människor.

Klara: Fördelarna med en smartphone?

Tove: Man kan få kontakt med folk om man behöver det.

Klara: Men det kan man ju även med en vanlig mobil!?

Tove: Ja... jag vet inte... då är det väl bara att det är modernt med att ha en smartphone... jag har haft min sen jag gick i fyran.

Kalle berättade: *"Det är lätt att få information snabbt, sociala medier i mobilen är bra man kan få tag på alla typ när man vill"*.

5.2.7 Elevernas tankar om smartphonens betydelse i framtiden

Alltså det känns som att samhället utvecklas och det är mobilernas tid, men det känns som att det kommer gå överstyr. Typ att mobilen, nu överdriver jag att mobilen blir som lösgodis, det kommer finnas så mycket. Min morfar tål inte elektricitet från tv och telefoner och jag tänker bara hur ska det gå för dem som inte tål sådant, det kan vara som det är nu man behöver inte uppdatera och liksom utveckla, men visst hade det varit kul. Men man kanske hade behövt tänka på konsekvenserna.

Så här svarade Anna när vi frågade henne om hon kände någon form av oro inför framtiden gällande smartphonernas utbredning i samhället. Anna tycker att det är stressande att mobilerna tar så stor plats i samhället. Hon anser att skolan hänger med till viss del men böckerna borde uppdateras så även de hänger med i utvecklingen.

Sofia tycker att mobilerna är bra på många sätt och vis men det finns mycket dåligt med dem också. Mobilerna kan vara ett störningsmoment, speciellt i skolan. Mobiltelefonen har påverkat henne på så vis att hon känner en press och lite oro inför gymnasiet då hon misstänker att hon inte har tillräckligt med kunskap med sig i bagaget på grund av bristen på koncentration som hennes flitiga användning av smartphonen medfört.

*"Det kommer bli för mycket och ta över folks liv. Överdrivet[...]*mobilen tar över, alltså att tekniken tar över vår sociala kontakt med andra*"* säger Jonas. Kalle däremot nämnde inte

detta som ett orosmoment, han lyfte istället fram tekniken i form av dator och att den kommer underlätta för oss i framtiden samt att pappersanvändningen kommer att minska i takt med teknikens utveckling, ”Ja asså redan nu slutar vi ju liksom... papper och sånt... sjuorna använder liksom bara datorer och det blir mindre och mindre papper. Jag tror att det kommer öka att man använder mer datorer och sånt”.

Anton känner ingen oro gällande mobilerna i framtiden, han tycker helt enkelt att det är bra att det finns mycket mobiltelefoner. Caroline känner inte heller något speciellt kring detta men hon påpekar dock att allt fler mobiler tillkommer och smartphonen som innehåller allt har en störande effekt. Hon är dock medveten om att hon måste lägga undan sin mobil mer i gymnasiet och ”lägga krut” på skolan istället.

Elsa tycker att det är tråkigt att handstilen försvinner i takt med ett ökat mobilanvändande.

S: Känner du någon oro över mobilanvändandet inför framtiden?

E: Ja nu har de ju datorer också så både sjuorna och åttorna, då försvinner ju en del skrivande. Jag har sett de i åttan som har jätteful handstil, jag tycker det är tråkigt att det försvinner[...]Många i min klass är dåliga på att skriva, det är viktigt att hålla kvar vid.

S: Tror du att det blir mindre face-to-face interaktion?

E: Ja det är svårare att prata i verkligheten för de som använder mobilen mycket de har ett skydd på internet, men när man sitter med dem blir det svårare att diskutera med dem.

På frågan om oro över mobilernas utbredning svarade Tove följande

Ja det kommer ju sluta med att man bara sitter med den, att man inte har någon social kontakt alls med andra[...]Man kommer ju inte veta hur man ska prata eller hur man ska uppföra sig för man gör det bara över telefon.

Citatet ovan kan ses som en ovanlig inställning för en såpass ung tjej. Detta kommer lyftas fram närmare i analyskapitlet.

De huvudsakliga teman som tagits upp i resultatet är hur viktigt det är att äga en smartphone, hur eleverna använder sin smartphone och vad detta kan ge för konsekvenser. Vidare följer känslan av att förlora sin mobil, hur de sociala interaktionerna ser ut, vilka för-och nackdelar eleverna tycker finns med en smartphone samt hur de ser på en framtid med mobiler. Samtliga teman kommer i nästföljande kapitel analyseras på ett sociologiskt vis genom teorier, begrepp och tidigare forskning.

Social interaktion är något som genomsyrar vår uppsats, den teoretiska referensramen och vår tidigare forskning.

Känslan av att vara utan sin smartphone kommer vi analysera med hjälp av Baumans konsumtionsteori då detta gör det omöjligt att konsumera genom mobilen samt hur de använder sin mobil genom att investera i sitt sociala medlemskap. Utifrån Castells teori om nätverkssamhälle kommer vi lyfta fram hur eleverna umgås genom mobilen och skapar och bibehåller relationer genom mobilens användning. Genom Giddens teori om det moderna samhället avser vi att analysera kring mobilens roll inom kommunikation med stor vikt i att kunna nå varandra, dess höga tillit och konsekvens om detta inte blir möjligt och distanseringen mellan tid och rum. Thompsons teori om olika interaktionsformer tänker vi koppla till hur de sociala interaktionerna förmedlad genom sociala medier ser ut mellan eleverna.

6. Sociologisk analys

Uppsatsens syfte och frågeställningar har varit vägledande för den sociologiska analysen som görs med hjälp av teorier, begrepp och tidigare presenterad forskning när vi tolkar och analyserar våra resultat. Analyskapitlet har delats upp och tematiserats i sex delar med utgångspunkt från samma struktur som tidigare teorikapitel.

6.1 Konsumtion genom mobilen, begär och behovet av att bekräfta sin existens

Bauman (2008) menar att konsumtionssamhället bygger på att kunden aldrig ska bli tillfredsställd för att på så sätt utveckla ett begär och fortsätta konsumera. Anna, som vi mot denna teori kan betrakta som en kund, sa att hon har hela sitt liv i sin mobil och att hon skulle få panik utan den. Vi såg också att hon under svenskalektionen uppträdde stressat när hon inte hittade den och skrek ”Har någon sett min mobil?” Hon berättade även för oss att när hon är hemma och ska göra sina läxor måste hon lämna sin mobil till sin mamma för att inte påverkas för annars sitter hon bara med den istället. Det blir tydligt att begäret som uppstår pga. otillfredsställelse nästan utvecklas till snudd på beroende där konsumtionen står i centrum. Huruvida individer hänger sig till konsumtion eller inte bidrar till om de blir inkluderade eller exkluderade i samhället. (Bauman, 2008). Våra informanter satt på rasterna i samma fysiska grupp men med uppmärksamheten på varsin mobil.

Vi tolkar den upplevda tomhet och saknad som eleverna beskriver om smartphonen skulle försvinna eller inte finnas tillgänglig som att det uppstår en oförmåga att kunna konsumera. Med konsumtion menar vi således användandet av smartphonen men särskilt konsumtion av den information som utväxlas i de sociala medier som finns installerade i den. Några av de sociala medier våra informanter använder sig av och som finns beskrivna i begreppslistan (se bilaga 1) är uppbyggda av en personlig profilsida där man kan välja vilken information man vill dela, vilka som ska kunna se och följa den osv. Några av våra informanter berättade att de inte brukar vara speciellt aktiva på Facebook men att de brukar gå in och se vad andra gör och byta sin egen profilbild då och då. De lägger även upp och delar bilder på Instagram, detta visar på att de har ett behov av att vara uppdaterade om viss information om andra. Vår analys av detta är att individen tillsammans med sin mobil blir en vara som ska framhävas som attraktiv och säljas in. Mobilen blir ett bra hjälpmedel för att uppnå detta och göra användaren attraktiv. Det blir viktigt att bli sedd, uppmärksam och få många så kallade ”likes”.

Snapchat är det sociala medium som flest av våra informanter använder sig av. Viljan av att bli sedd och uppmärksammas tror vi är starkt förknippad med Snapchats upplägg då man flera gånger dagligen uppdaterade andra med bilder på sig själv eller på det sociala sammanhang man befinner sig i för stunden. Att ”en bild säger mer än tusen ord” tror vi är ett talesätt som passar in på dessa skolungdomar då det verkar vara mer vanligt förekommande att presentera sig själv genom bild än genom ord på t.ex. Facebook.

Bauman (2008) menar att konsumtion är en ensam aktivitet trots att den utförs tillsammans med andra. På så sätt upplöser konsumtionssamhället grupper. Genom att konsumera i sociala medier investerar individen i sitt eget sociala medlemskap, detta bidrar till större inkludering. Elsa berättade att hon på rasterna hellre vill sitta och prata än att använda mobilen. Trots att Elsa brukar säga till sina klasskompisar på rasterna att de ska lägga undan sina mobiler så ”kan” de inte det. Vårt intryck blir att detta agerande kan tolkas som en tendens till beroendebeteende. Vidare säger Elsa att det ska bli skönt att så småningom slippa sina gamla klasskompisar. Hon var en av dem som inte hade några sociala medier installerade på sin mobil och som satt ensam på svenskalektionen och skrev. Elsa är exempel på en ungdom som inte har investerat i sitt eget sociala medlemskap och vi såg vissa tecken på att hon var lite utanför.

6.2 Social interaktion i nätverkssamhället – en nätverkande individualism

Det nätverkssamhälle vi idag lever i bidrar till en ”nätverkande individualism” (Castells, 2002) där eleverna verkar avskärma sig mer och mer från varandra, framförallt i skolan. Den sociala interaktionen som sker över internet tenderar att öka personers sociala nätverk. Många av våra informanter har utvecklat sitt sociala umgänge och menar att smartphonen då har varit en tillgång. Internet är till stor hjälp för att skapa och bibehålla relationer med personer som inte befinner sig i samma rumsliga miljö. Under rasterna kunde vi tydligt se hur eleverna hade någon slags gruppdyamik men trots detta skedde individuell aktivitet genom mobilerna. Alla elever vi observerade delade gemensamma intressen genom Snapchat och Spotify då de skickade bilder och lyssnade på musik nästintill hela tiden. Vår analys av detta är, som Castells (2002) beskriver, att de bidrar till de sociala nätverk som karaktäriserar de nya umgängesmoder som omstruktureras och förändras med hjälp av teknisk utrustning.

Även inne i klassrummen kunde vi se dessa umgängesmoder genom datorer och smartphones. Eleverna tenderade att hålla interaktionen levande genom att visa saker över

internet och sociala medier, detta var även något många påpekade under intervjuerna. Att eleverna satt i grupp med varsina mobiler tolkade vi som en individuell aktivitet men eftersom våra informanter senare berättade att rasterna består av nöjet i att skicka bilder på Snapchat till klasskompisarna kan det även tolkas som en gruppaktivitet som byggs upp genom ett socialt medium. Smartphonen blir ett sällskap/redskap i det sociala livet när de använder den för ett gemensamt nöje, som Anton påpekade blir *"mobilen en extra kompis"*. Weilenmann och Larssons (2000) forskning bekräftar att Antons åsikt, om att ungdomar idag använder sin mobil mycket i syftet att umgås, är relevant. Man visar saker i sin egen mobil och gör vännerna delaktiga i privata SMS. Det som tidigare var en privat interaktion mellan individ och användare av mobil, blir nu en interaktion mellan flera individer, således blir mobilen mer opersonlig.

Anna berättade att hon tycker det är roligare att umgås och träffa folk i verkligheten. Trots detta bekräftar hon Castells (2002) teori om en nätverkande individualism genom att säga: *"det nutida samhällets sätt att umgås är genom mobilen"*. Detta skulle kunna vara en intressant tanke från hennes sida då hon endast är 16 år och redan kommit till denna insikt. Hon håller på att uppfostras i ett nätverkssamhälle och är en av de elever vi intervjuade som uttryckte att mobilerna till slut kommer att liknas vid lösgodis, att det kommer finnas för mycket. Våra informanter visar stort intresse för sociala medier, detta liknas vid att det nätverkssamhälle vi lever i. Kalle värdesatte att man när som helst kan nå vem som helst genom smartphonens sociala medier. Behovet av att kunna nå andra oberoende av tid och rum och bibehålla relationer genom enkla medel verkar utifrån nätverkssamhället vara viktigt för eleverna.

6.3 Modernitetens följder, mobilen som symboliskt medel och expertsystem

Mobiltelefonen ser vi som ett symboliskt medel som gör det möjligt för individer att kommunicera, som Giddens (1996) uttrycker det, oberoende av tid och rum. Detta beskriver våra informanter att de gör genom att de håller kontakten både i skolan och på fritiden genom t.ex. SMS, Snapchat och Kik. Både Anna och Caroline berättade att de kan få SMS och "snaps" på natten som de läser på morgonen och svarar på då. Vissa har kompisar som bor på andra orter som de håller kontakten med genom sociala medier. Detta tyder på att de har ett behov av att vara anträffbara oavsett tidpunkt. Före expertsystemens utveckling och tillgänglighet, när tid/rummet var ett, var det omöjligt att kommunicera på detta sätt. I det

senmoderna samhället har en distansering skett som möjliggör en kommunikation när som helst på dygnet till vem som helst oavsett rumslig lokalisering, det innebär med andra ord en urbäddning ur det lokala sammanhanget (ibid).

Våra informanter beskriver sin smartphone som viktig på många vis. Mobilen blir som ett expertsystem som individen sätter hög tillit till. Mobilen blir också något man alltid kan lita på, man förväntar sig att den kommer fungera när man behöver använda den. Eleverna beskriver att de tar med sin mobil överallt och har den tillgänglig om något skulle hända, t.ex. om deras föräldrar vill få tag på dem. Alla informanter utom Elsa beskrev en eventuell förlust av smartphonen som negativt. I skolan befinner sig eleverna både i samma tid och i samma rum, ändå väljer de att kommunicera och integrera till stor del genom sina smartphones. Detta sätt att interagera bidrar till en ökad distansering dem emellan samtidigt som de behåller sin sociala tillhörighet (Geser, 2004). Vi menar att distanseringen ökar trots att de befinner sig i samma tid och rum. Det kan tyckas märkligt att de förlitar sig på mobilen, ett expertsystem, eftersom de faktiskt kan kommunicera och interagera verbalt. Ändå upplevde vi att de litade blint på sin smartphones närvaro/funktion och att distanseringen dem emellan fanns oberoende av den rumsliga samvaron.

Jonas säger att han skulle tycka det var jobbigt att bli av med mobilen men samtidigt beskrev han en känsla av befrielse att inte kunna bli nådd. Det finns en viss ambivalens i detta då Jonas tidigare uttryckte en viss oro om hans mamma inte skulle kunna nå honom. Jonas har stor tillit till sin mobil då det är länken mellan honom och mamman som befinner sig i en annan rumslig miljö. Även Tove har en stor tillit till sin mobil som expertsystem och skulle bli väldigt nervös och osäker om mobilen inte skulle finnas till hands. Vi tolkar det som att mobilen är en trygghetsfaktor för Tove som genom mobilen får ett verktyg för att lindra sin oro för att hennes föräldrar inte kunde nå henne.

Kalle har alltid sin mobil i fickan eftersom han vill vara anträffbar med möjlighet att kunna svara och ringa om det skulle hända något. För ca 15 år sedan då de flesta ungdomar inte hade någon mobiltelefon så var man begränsad att befinna sig på ett nära avstånd till hemmet för att kunna meddela mamma/pappa om något hade hänt samt för att kunna bli nådd. Med mobilen utvidgades rummet, man kan numera befinna sig på längre avstånd från hemmet men ändå ha samma möjlighet att kunna nå sina föräldrar. Om föräldrarna i sin tur inte kan nå barnet uppstår det då en rädsla? Detta blir en riskfaktor i och med den höga tilliten till mobilen som i sin tur kanske kan leda till att föräldrars övervakning av barnen ökar.

Ett annat exempel på tillit är att högre instanser såsom polisväsendet har en möjlighet att spåra mobiler vid en efterlysning då en person är försvunnen eller när en person begått en brottslig handling. Mobilen blir här ett hjälpmedel för att avgränsa rummet och underlätta för polisens sökande då individens mobilaktivitet de senaste dygnet kan komma att visa sig som värdefull information. Ju större tillit expertsystemen får desto större risk innebär det för individen om dessa skulle falla (Giddens, 1996). Kalle beskrev känslan av att vara utan sin smartphone som *"riktigt kasst"* samt att han skulle försöka få tag på en annan mobil så fort som möjligt detta på grund av att Kalle bor avskilt i relation till hans vänner och därför sätter han större tillit till mobilen då det är hans möjlighet till social interaktion.

Går man hem själv från centrum på natten så ökar tilliten till mobilen för att det finns en kalkylerad risk att det kan hända någonting då man vet om att personer blir överfallna då och då.

6.4 Social interaktion genom mobilen

Genom social interaktion via mobiltelefonen spelar de rumsliga aspekterna inte längre så stor roll. Vi såg att högstadieungdomarna i denna studie höll kontakten via sociala medier och SMS både med sina klasskompisar och med vänner de träffar mer sällan. Ungdomarna berättade att de, förutom i skolan, sällan befinner sig på samma rumsliga plats som sina vänner men ändå håller en god kontakt. Som tidigare nämnts, trots att de befann sig i samma rumsliga miljö var inte den sociala interaktionen speciellt annorlunda, de interagerade fortfarande till stor del genom mobiltelefonerna. Detta kallar Thompson för medierad interaktion. Vi har reflekterat över vad man vill säga med en interaktion genom Snapchat/Instagram trots att man befinner sig i samma rum? Genom att förmedla bilder via sociala medier visar man att man finns till, vad man gör i stunden eller vilka kläder man har på sig. Utifrån Thompsons teori har samhället gått från en face-to-face interaktion till en medierad kvasiinteraktion där sociala relationer upprättas genom masskommunikationsmedier.

Geser (2004) menar att mobilen alltid finns tillgänglig i vardagen för individen som genom användandet av sin mobil uttrycker och bekräftar sin existens. Man kan faktiskt göra tolkningen att på rasterna sitter eleverna och uttrycker sin existens genom sin smartphone, Elsa påtalade att detta är jobbigt då hon har ett annat verktyg för att kunna uttrycka sin existens. Hon vill att kompisarna i större utsträckning ska sitta och samtala på rasterna och lägga ifrån sig mobilerna.

Den uttalade norm som finns i dagens samhälle om att visa respekt till sin omgivning genom att stänga av mobilen i viktiga sammanhang där annan interaktion sker (Geser, 2004) var inte något vi kunde se under våra observationer. Under intervjun med Caroline lade hon upp sin mobil på bordet framför sig. Vi upplevde detta som respektlöst mot oss eftersom vi visade intresse för henne och hennes åsikter. Vi tolkade att hon bröt mot en norm om artighet men kanske var det bara att hon i egenskap av högstadiellev helt enkelt hade en annan norm än vi.

Kalle och Caroline påpekade att de medvetet uppvisar ett icke-engagemang på vissa lektioner genom att ta upp mobilen istället för att lyssna på läraren. Mobilen menar Geser (2004) är ett medel för att offensivt uttrycka just detta i den sociala interaktionen. Eleverna erkände att de sällan stängde av mobilerna i viktiga sammanhang såsom lektioner men att de inte aktivt använde den under lärarens genomgång. Våra observationer av lektionerna säger något annat. Vi observerade elever som använde sina mobiler aktivt under genomgång. Vi minns speciellt Jonas som framhävde att mobilen inte är så viktig längre men som ändå var en av de elever på NO-lektionen som konstant knappade på sin mobil.

6.5 Mobilens påverkan på individen

Idag är man genom sin smartphone ständigt uppdaterad och anträffbar. Våra informanter missade vad läraren sa när de upplevde en lektion som tråkig, svår eller ointressant. Då blev smartphonen vägen ut ur tristessen. Ingen av eleverna hade mobilerna avstängda under lektionerna trots att skolans regelverk uppmanade till detta. De hade ljud eller vibration på för att kunna ta del av det som skedde i mobilen.

Genom de funktioner som finns i mobilerna idag har individen möjligheten att avstå från att reagera direkt på dess signaler och ljud då det är möjligt att besvara vid ett senare tillfälle (Geser 2004). Enligt våra informanter ignoreras inte mobilens signaler vare sig på lektioner eller fritid. De blev nyfikna och menade att det går så snabbt att läsa och skicka iväg ett svar om det behövs. Det finns formella regler angående mobilanvändning på lektionerna som eleverna känner till, vårt resultat visar att de flesta tenderar att bryta mot dessa genom att reagera på de stimuli de utsätts för via mobilen. Vad är det då som utlöser detta regelbrott? Vi drar slutsatsen att det blir ”legitimt” att bryta mot skolans regler när en lektion upplevs som tråkig. Smartphonen blir ett underhållningsredskap vilket noterades under våra observationer då elever vid flera tillfällen visade kompisens bredvid något kul i mobilen. Anton får illustrera detta genom sitt uttalande att det bara tar tio sekunder att se en bild på Snapchat och nyfikenheten gör att man tänjer på skolans regler för att stilla denna. Eleverna är även

medvetna om att inga sanktioner ges vilket läraren Klas bekräftade. Som lärare väljer man vilka strider man ska ta, menade han.

Det var tydligt att respekten eleverna emellan och mot lärarna sviktade pga. flitigt användande av mobilen. Skolan som institution mister sin kontroll över elevernas beteende eftersom de genom sina mobiler stänger ute undervisningen och skapar privata sociala interaktioner med varandra (Geser, 2006). Vi uppfattade elevernas engagemang som lågt under lektionerna och den sociala interaktionen mellan eleverna hög. Läraren Klas beskrev elevernas svårigheter med att utföra formella skrivuppgifter eftersom skriftspråket är så otränat då de använder sig av ett mer modernt språk med mycket slanguttryck som återfinns på Internet. Anna berättade att hennes betyg försämrats mycket under den senaste tiden och att hon är medveten om att detta till stor del beror på att mobilen får för mycket uppmärksamhet både i skolan och hemma. Att elevernas betyg försämrats anses alltså av både lärare och elever i denna studie gå hand i hand med det ökade mobilanvändandet. Vi får intrycket att skolan hänger med i utvecklingen till viss del då man anpassat undervisningen till ett sätt som eleverna behärskar t.ex. genom mer datoranvändning.

Tidigare studier har visat att mobilerna kan bidra till elevernas simultanförmåga. Enligt Rosen m.fl. (2001) försämras inte förmågan till multitasking på lektionerna så mycket som annan forskning visat. Tvärtom kan det vara gynnsamt för koncentrationen att lyssna på musik samtidigt som man skriver. Att lyssna på musik för att stänga ute störande ljud och för att kunna koncentrera sig bättre är ett återkommande argument som eleverna lyfter fram. Vi såg att flertalet av eleverna som lyssnade på musik under den första lektionen var de elever som vi fick intrycket av att arbeta mest aktivt med skrivuppgifter.

Wood m.fl. studie visade att när två aktiviteter utförs samtidigt så försämras naturligt en av dem. När läraren hade en viktig genomgång lyssnade flera elever fortfarande på musik, något som vi tolkade som en öppen demonstration mot läraren. I detta fall blir mobilen ett redskap för att avskärma sig från något som upplevs som tråkigt – oavsett konsekvenserna av missad information. Vi får intrycket av att multitasking i form av musik under eget arbete kan vara gynnsamt, men multitasking i form av att aktivt använda sociala medier under själva lärandet bidrar till att eleverna mister sin koncentration. Att få ett SMS under lektionstid påverkar inte eleverna i lika stor utsträckning som att vara inne på Facebook då detta sociala medium kräver

mer uppmärksamhet och interaktivitet på grund av den attraktiva informationen i form av t.ex. bilder och statusuppdateringar som läggs upp (Wood m.fl. 2011).

6.6 En framtid med mobiler

Bland våra informanter fanns en viss upplevd oro inför en framtid med modernitetens följder i form av mobilens ytterligare utbredning i samhället.

Folk blir sämre på att skriva menar Elsa som tycker det är viktigt att hålla kvar vid detta. Det blir svårt att diskutera med dem som håller på med mobilen mycket. Jonas sa att det kommer bli för mycket och ta över folks liv och Tove uttryckte att man till slut inte kommer veta hur man ska prata och umgås eftersom det nästan bara sker genom smartphonen. Att individen sakta men säkert förlorar sin angelägenhet om att bli socialt kompetent i t.ex. samtal och sociala interaktioner face-to-face anser även Geser (2004). Mobilerna kommer gå över styr och man måste tänka på konsekvenserna av det. Anna känner sig stressad över att mobilerna tar så stor plats i samhället redan nu och skolan hänger bara med till viss del. Sofia tycker att mobilerna är ett störningsmoment, speciellt i skolan vilket har gjort att hon känner press och oro inför gymnasiet. Kalle, Anton och Caroline känner ingen direkt oro över framtiden. Dock tycker Caroline att smartphonen har en viss störande effekt. Hon vet om att hon måste börja lägga krut på skolan istället för sin smartphone. Läraren Klas berättade för oss att tio år tillbaka var skriftspråket annorlunda. Idag läser och skriver eleverna sämre, det består idag av mycket slanguttryck. Han menar att det å ena sidan är bra med mobilernas utbredning men å andra sidan känner han en oro inför elevernas framtida studier om språket och läsningen inte förbättras. Weilenmann och Larsson (2000) beskriver hur ungdomar använder sina mobiltelefoner i ett mer uttrycksfyllt syfte snarare än informativt. Kan dagens bildapplikationer Snapchat och Instagram vara anledningen till att ungdomar minskar sin textproducering och i synnerhet ökar sin bildkommunikation? Det verkar idag vara viktigare att ”synas” än att ”höras” dvs. viktigare att kommunicera genom bilder än genom text. Som Bauman (2008) menar så sprids sociala medier i skolan på nolltid och ungdomarnas behov av att utbyta information ökar, det uppstår också ett behov av att dela foton. Samhället kan både uppfattas som en utopi och en dystopi, det som är en ideal framtidsvision för vissa kan uppfattas som negativ för andra. Klas verkar orolig över att samhället ska få en dystopisk karaktär.

6.7 Avslutande sammanfattning och reflektion

Med denna uppsats hoppas vi att vi synliggjort mobilens positiva och negativa påverkan hos en grupp högstadieselever. Utifrån lärarnas åsikter om mobilens påverkan är den å ena sidan ett problem i hög grad men också ett stort hjälpmedel på många vis. Vår empiri visar att eleverna var medvetna om mobilens påverkan både i skolan, på fritiden och i framtiden. Genom att eleverna svarat att förlusten av deras mobil skulle vara negativ på många vis bekräftas vikten av att ha en mobil. Det framgår tydligt att mobilen finns till hands dygnet runt och att den har en stor del i den sociala interaktionen. I skolan påverkar smartphonen den sociala interaktionen genom att eleverna visar saker via den, använder sociala medier etc., mobilen blir därför som en extra kompis. Detta uppfattades av två elever som negativt. Då de saknar den rumsliga kontakten, något som Castells (2001) visar på i sin teori om en nätverkande individualism som är det nutida samhällets sätt att umgås. Tiden och rummet spelar inte längre så stor roll för den sociala interaktionen och den hålls levande genom internet och sociala medier. Eleverna tycker att mobilerna är bra att ha i skolan då de kan stänga ute störande ljud och förbättra koncentrationen. Även att den har ett högt underhållningsvärde, trots detta finns det en rädsla hos vissa att mobilerna ska ta över livet och den sociala interaktionen. Att förmågan att föra en konversation ska försämrats då det blir svårare att vara uppmärksam på omgivningen samtidigt som mobilen används.

Det som förbryllar oss är att trots att individerna befinner sig på samma plats och kan beskåda varandra väljer de ändå att ta selfies och skicka en Snapchat till kompiserna som praktiskt taget sitter bredvid. Thompson (2001) menar att vid ett massutskick via något socialt medier krävs inget omedelbart svar. Vi ställer oss då frågan: Vad är vitsen med detta? Det känns självklart att individen omedvetet kräver ett svar i form av kommentarer och "likes" för att den mediala interaktionen ska kunna fortskrida. Vågar man idag inte längre gå fram till kompiserna och ge en muntlig komplimang? Är det såhär samhället kommer fortsätta, att all uppskattning kommer ske via sociala medier? Individen verkar ha blivit mer och mer bekväm i att gömma sig bakom sitt mediala interaktionskonto. Vi ser med viss en på uttalanden om att samhället har blivit mer opersonligt och funderar över hur personligt det var förr innan mobiltelefonen kom.

På många vis kan mobilen vara en symbol för trender och mode, dvs. man visar med sin mobil om man är "inne" eller "ute". Detta var ingenting vi studerade men vi kunde se tendenser, kanske trender. Exempelvis hade alla utom en elev en Iphone av nyare modell, vi

tolkade även det faktum att de flesta nästintill hela tiden hade hörlurar i öronen som något som var modernt och ”inne”. Det hade varit intressant för framtida forskning att utvidga vår studie med frågor som handlar om identitet och identitetsskapande genom mobilen. Även att titta på varför eleverna har så svårt för att lägga undan mobilen lite oftare när de själva är så medvetna om dess negativa påverkan.

Då språket verkar förändras hos eleverna men inte i läroböckerna så kommer det knappast som en överraskning att det blivit svårare att genomföra läs- och skrivuppgifter. Detta anser vi bör generera ny forskning, ska läroböckerna anpassa sig efter mobilen eller ska man försöka återanpassa eleverna till läroböckerna?

Referenslista

Litterära referenser

Alvesson, M & Sköldbörg, K. (2008). *Tolkning och reflektion – Vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Studentlitteratur AB: Malmö

Bauman, Z. (2008). *Konsumtionsliv*. Göteborg: Daidalos AB

Bryman, A. (2001). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber AB

Castells, M. (2002). *Internetgalaxen – Reflektioner om internet, ekonomi och samhälle*. Göteborg: Daidalos

Denscombe, M. (2009). *Forskningshandboken - för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur AB

Garnert, J. (2005). *Hallå! – Om telefonens första tid i Sverige*. Lund: Historiska Media

Giddens, A. (1996). *Modernitetens följder*. Lund: Studentlitteratur AB

Thompson, J.B. (2001). *Medierna och moderniteten*. Göteborg: Daidalos

Watt Boolsen, M. (2007). *Kvalitativa analyser – forskningsprocess, människa, samhälle*. Malmö: Gleerups

Vetenskapliga artiklar

Geser, H. (2004). "Toward a Sociological Theory of the Mobile Phone". Online Publications". vol. 3. http://socio.ch/mobile/t_geser1.htm

Geser, H. (2006). "Is the cell phone undermining the social order? - Understanding mobile technology from a sociological perspective, Knowledge, Technology & Policy". vol. 19, no. 1, pp. 8-18.

Rosen, D.L, Lim, A.F, Carrier, M, Cheever, N. A. (2011). "An Empirical Examination of the Educational Impact of Text Message-Induced Task Switching in the Classroom: Educational Implications and Strategies to Enhance Learning. vol. 17 no. 2, pp. 163-177.

Weilenmann, A. & Larsson, C. (2000). "Collaborative Use of Mobile Telephones - A Field Study of Swedish Teenagers". Göteborg: Viktoriainstitutet

Wood, E. Zivcakova, L. Gentile, P. Archer, K. De Pasquale, D & Nosko, A. (2011). ”Examining the impact of off-task multi-tasking with technology on real-time classroom learning”. Vol. 58, no. 1, pp. 365 – 374.

Internetreferenser

Delling, H. 2014. *Skadligt vara ständigt uppkopplad*. Svenska Dagbladet. 25 mars. http://www.svd.se/nyheter/inrikes/professor-skadligt-att-standigt-vara-uppkopplad_8669058.svd (Hämtad 2014-02-02).

Facebook. 2014. *Nationalencyklopedin*. <http://www.ne.se/facebook> (Hämtad 2014-04-22).

Instagram. 2014. *Wikipedia*. <http://sv.wikipedia.org/wiki/Instagram> (Hämtad 2014-04-22).

Kik. 2014. *Wikipedia*. http://en.wikipedia.org/wiki/Kik_Messenger (Hämtad 2014-04-22).

Mobilapplikation. 2014. *Wikipedia*. <http://sv.wikipedia.org/wiki/Mobilapplikation> (Hämtad 2014-04-22).

Smartphone. 2014. *Wikipedia*. <http://sv.wikipedia.org/wiki/Smartphone> (Hämtad 2014-04-22).

Sociala medier. 2014. *Nationalencyklopedin*. <http://www.ne.se/sociala-medier> (Hämtad 2014-04-22).

Spotify. 2014. *Nationalencyklopedin*. <http://www.ne.se/spotify> (Hämtad 2014-04-22).

Svenska Dagbladet. 2013. *Helt fel att tillåta mobil i klassrummet*. 30 november. http://www.svd.se/nyheter/inrikes/helt-fel-att-tillata-mobil-i-klassrummet_8779856.svd (Hämtad 2014-05-21).

Twitter. 2014. *Wikipedia*. <http://sv.wikipedia.org/wiki/Twitter> (Hämtad 2014-04-22).

Bilaga 1

Begreppslista

App – Är en förkortning för mobilapplikation som kan laddas ner och tillämpas på en smartphone (Wikipedia.se, 2014).

Facebook – Är en nätbaserad webbplats för gemenskap och nätverksbyggande. Man skapar en användarprofil och kan genom den interagera med andra människor över hela världen genom text och bild. Profilen kan visas för allmänheten eller begränsas till att endast visas för specifika vänner. Detta är en gratis app och med cirka 1,1 miljard aktiva medlemmar (Nationalencyklopedin.se, 2014).

Instagram – Instagram är en gratis app till smartphone som tillhandahåller möjligheten att ta bilder, lägga på ett filter och lägga upp bilderna som visas för de som ”följer” dig. Det är möjligt att följa andras bildflöden, även här är det möjligt att välja vilka som ska kunna se profilsidan och bilderna (Wikipedia.se, 2014).

Kik Messenger – Kik Messenger är ett chattprogram till smartphones. Det fungerar ungefär som vanliga SMS och kräver internet och registrerade användare. Man kan dela bilder, texter, skisser, röstmeddelande mm (Wikipedia.org, 2014).

Selfie- En selfie är ett fotografiskt självporträtt som är typiskt fotograferad med en handhållen digitalkamera eller med en mobiltelefon (Wikipedia.org, 2014).

Snapchat – Detta är en app för smartphones där man kan ta bilder och skicka dem som ”snaps” till sina vänner. Mottagaren som får bilden kan inte spara bilden utan kan bara se den i max tio sekunder innan den raderas (Wikipedia.org, 2014).

Sociala medier – Är ett samlingsnamn för olika kommunikationsmedier där människor genom text, bild eller ljud kan kommunicera och interagera (NE.se, 2014). Ett exempel på sociala medier är: Facebook, Snapchat, Instagram, Kik etc.

Spotify – En programvara som laddas ner som app som erbjuder musik över internet. Denna app kan både användas gratis eller mot betalning, då med större förmåner och utan reklam (Wikipedia.se, 2014).

Twitter – Twitter är en nätverkstjänst där man kan skriva s.k. *tweets* (meddelande) som visas öppet på användarens profilsida som kan följas av andra användare med ett begränsat antal tecken. Detta kan laddas ner som en app för att ha i t.ex. en smartphone (Wikipedia.se, 2014).

Bilaga 2

Intervjuguide

Allmän information

- Kön?
- Ålder?
- Familjeförhållanden?

Mobilanvändande

- Vad har du för mobiltelefon? Smartphone?
 - Hur viktigt är det för dig på en skala från 1-100 att ha en smartphone?
- Var finns din mobil under lektionstid? (Är den avstängd?)
- Vad använder du din mobiltelefon till? T.ex. för skolarbete, att anteckna på, googla på
- Har du sociala medier installerade på din mobil (Facebook, Instagram, Twitter, Kik etc.)?
 - om ja, hur ofta uppdaterar du med din Facebook/Twitter/Instagram etc? Är det varje dag? Hur uppdaterar du?
 - Vilka appar använder du mest?
 - Har du ljud eller vibration på din mobil som talar om när någon uppdaterat eller vill ha kontakt med dig, via sms och sociala medier?
 - Tittar du på din mobil direkt? Varför, varför inte?

Konsekvenser/Störningsmoment

- Känner du till om det finns några regler på skolan angående mobilanvändande? I så fall vilka?
- Händer det att du blir störd av din egen eller andras mobiltelefoner under lektionerna? Om ja, hur då och på vilket sätt? Tycker du att det påverkar ditt skolarbete, koncentration, inläring?
- Har det hänt att du missat något av det läraren sagt på grund av din mobiltelefon? Utveckla detta! Kan detta vara respektlöst mot läraren?
- Hur mycket uppskattar du att du använder din mobil? Är det det sista du gör på kvällen och det första på morgonen?
 - Upplever du att du blir trött om du använder din mobil mycket? (sömn)
- Om du plötsligt inte hade någon mobil, hur skulle det kännas tror du?

Social Interaktion

- Hur och till vad använder du din mobil på rasterna och på din fritid?
- Hur och till vad använder du sociala medier som Facebook, Instagram, Twitter, Kik, Snapchat etc ?
- Tycker du att det går bra att föra ett samtal med en kompis samtidigt som du använder din mobiltelefon?
- Om du på fritiden umgås med en kompis IRL, har du ändå ett behov av att hålla koll på din mobil då?
- Har du fått flera/nya vänner via din mobil som du sedan träffat IRL? (Pga. sociala medier, utbyte av mobilnummer mm)
- Har du vänner som du umgås med mer via mobilen än i verkligheten? Exempel?
- Känner du någon oro inför framtiden med tanke på mobilens utbredning?
- För-och nackdelarna med en smartphone?

Har du själv något du vill tillägga eller fråga om?

Tack för din medverkan!

Sarah Henriksson - Beteendevetare
Klara Rydhög - Beteendevetare

Besöksadress: Kristian IV:s väg 3
Postadress: Box 823, 301 18 Halmstad
Telefon: 035-16 71 00
E-mail: registrator@hh.se
www.hh.se